

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

โดย
นายอภิชาตวิชญ์ ย่างงาม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

INTERNAL SUPERVISION PROCESS IN BANHANJAMSAIWATTAYA 3 SCHOOL

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3
โดย	ภิกษาวิชญ์ ยางงาม
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ

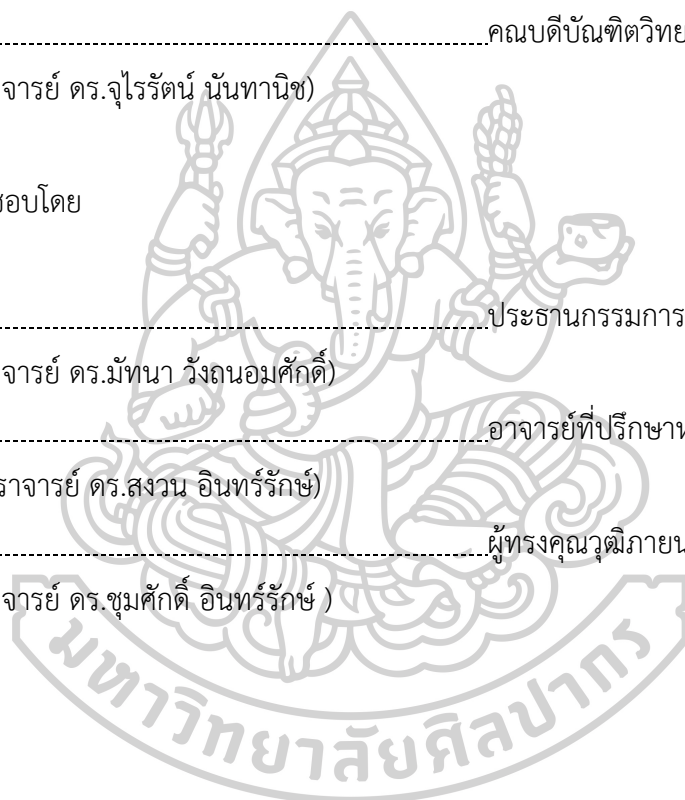
(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์)

620620048 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศภายใน, โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

นาย ภิชาวิชญ์ ยางงาม: กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 อาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์

การทำวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 2) เพื่อทราบผลเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครู จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่าง t-test, F-test และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ด้านการประเมินผล และรายงานผล ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ ตามลำดับและมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า สถานภาพด้านอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน ต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนสถานภาพด้านเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย และสถานภาพด้านวิทยฐานะ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยวิทยฐานะชำนาญการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

620620048 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : INTERNAL SUPERVISION PROCESS, BANHANJAMSAIWATTAYA 3 SCHOOL

MR. PHEECHAWICH YANGNGAM : INTERNAL SUPERVISION PROCESS IN BANHANJAMSAIWATTAYA 3 SCHOOL THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SANGAUN INRAK, Ph.D.

The purposes of this research were to 1) know the internal supervision process of Banhanjamsaiwattaya 3 School 2) know the results of the comparison of the internal supervision process according to the viewpoint of teachers with gender, age, educational background, work experience and different academic standings The sample consisted of 108 people. The questionnaire was used as a questionnaire about the supervision process within Banhanjamsaiwattaya 3 School. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean standard deviation t-test, F-test and Scheffe test.

The results were found that:

1. The supervision process within Banhanjamsaiwattaya 3 School overall was at a high level and all aspects were at a high level in all aspects. in descending order of arithmetic mean: Educational supervision operations Planning and defining options Assessment and reporting on educational supervision results of current conditions problems and needs for development Media Creation tools and method development, respectively. and have consistent opinions in the same direction.

2. Comparative results of the differences in the status of the respondents which includes gender, age, educational background Work experience and academic standing according to the opinions of administrators and teachers of Banhanjamsaiwattaya 3 School Banhanjamsaiwattaya 3 School found that age status educational qualification operational experience There were known in the supervision process within Banhanjamsaiwattaya 3 School. As for gender status There were significant difference at the 0.01 level, with females having a higher mean than males. and academic status are different with statistical significance at the 0.05 level. The academic standing was higher average than the academic standing of special expertise.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือตรวจสอบ แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์ ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และรองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขการ ค้นคว้าอิสระนี้ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้คำปรึกษา ด้านการเรียน ตลอดจนทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เสมอมา

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วิโรจน์ ไชยภักดี ดร.อดิสรณ์ เรืองกิจจานันท์ คุณครูวิวัฒน์ สงวนทรัพย์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือตรวจสอบ แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการอุบลรัตน์ กรุดมณี ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนแตงวิทยาและคณะ ครูโรงเรียนสวนแตงวิทยาที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการคำรณ รูปสูง ผู้อำนวยการ ดร.ฐิติพร หงษ์โต ผู้อำนวยการ ขจรวุฒิ สว่างศรี ดร.พัฒนกร ปานทสุตฺร คุณครูบัลลังก์ แก้วโกสีย์สกุล คุณครูเอกรัตน์ นกแก้ว คุณครูธัญญพรรณ รักแสงเจริญเดช คุณครูนวรรตน์ ฉิมพงษ์ คุณครูอัญชลิ ปทุมานนท์ คุณครูจันทร์คีติ ปิ่นทศิริ คุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบรรหารแจ่มใส วิทยา 3 ที่ได้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโท รุ่นที่ 38 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ในการศึกษาวิจัยด้วยดี

ขอขอบพระคุณพันตำรวจเอกชาญ ยางงาม นางนวรรตน์ ยางงาม นายพัสสนกร ยางงาม เป็นอย่างยิ่งที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจอย่างมากจนนำมาซึ่งความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

นาย ภิชาวิษณุ ยางงาม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ข้อคำถามของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบข่ายเชิงอ้างอิง.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	15
ความหมายของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	15
ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	18
จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	22
หลักการนิเทศการภายในสถานศึกษา.....	25

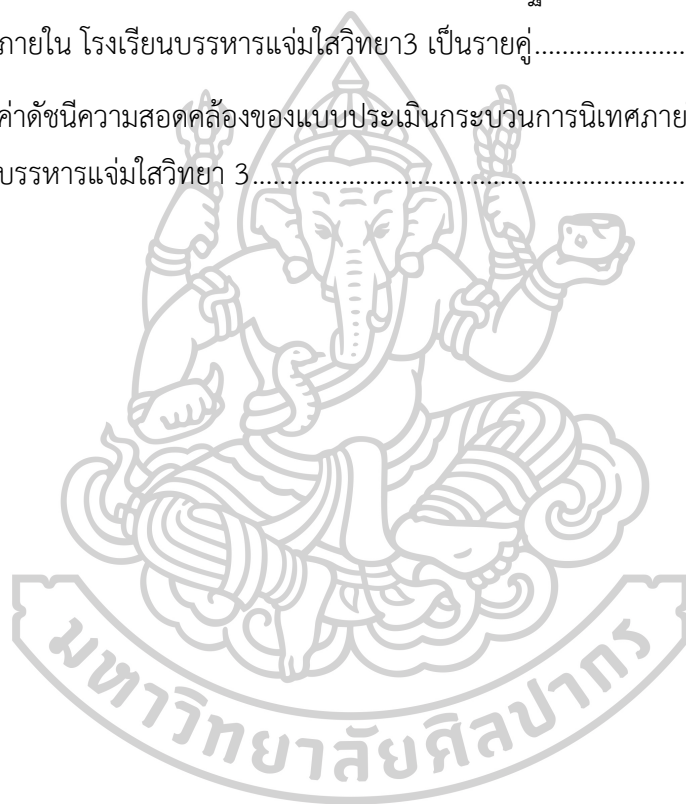
กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	28
กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	35
ขอข่างานการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	39
บุคลากรที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	41
บทบาทหน้าที่ของผู้ทำการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	42
ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
งานวิจัยในประเทศ.....	47
งานวิจัยต่างประเทศ.....	53
สรุป.....	56
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	57
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	57
ระเบียบวิธีวิจัย.....	58
แผนแบบการวิจัย.....	58
ประชากร.....	59
กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง.....	59
ตัวแปรที่ศึกษา.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	64
สรุป.....	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	66
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3.....	69
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างทาง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน วิชยฐานะ ต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3..	79
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปผลการวิจัย	82
การอภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	91
ข้อเสนอแนะทั่วไป	91
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	91
รายการอ้างอิง.....	92
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก.....	99
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	100
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	101
ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย	102
ภาคผนวก ข.....	108
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย	109
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย	110
ภาคผนวก ค.....	113
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	114
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	115
ประวัติผู้เขียน	123

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียน 0 ร มส มผ จำแนกตามวิชาเรียน 7
ตารางที่ 2	จำนวน ผู้บริหาร ครู นักเรียน พนักงานราชการ อัตราจ้าง ลูกจ้างประจำ 46
ตารางที่ 3	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 59
ตารางที่ 4	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 67
ตารางที่ 5	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวม 69
ตารางที่ 6	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา 70
ตารางที่ 7	ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการวางแผนการนิเทศ 72
ตารางที่ 8	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 74
ตารางที่ 9	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 75
ตารางที่ 10	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการประเมินผลและรายงานผล 77
ตารางที่ 11	การวิเคราะห์ความแตกต่างทางเพศต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3..... 79
ตารางที่ 12	การวิเคราะห์ความแตกต่างทางอายุต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3..... 79

ตารางที่ 13	การวิเคราะห์ความแตกต่างทางวุฒิทางการศึกษาต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3	80
ตารางที่ 14	การวิเคราะห์ความแตกต่างทางประสบการณ์การปฏิบัติงานต่อกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3	80
ตารางที่ 15	การวิเคราะห์ความแตกต่างทางวิทยฐานะต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน บรรหารแจ่มใสวิทยา 3.....	81
ตารางที่ 16	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของวิทยฐานะต่อกระบวนการนิเทศ ภายใน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา3 เป็นรายคู่.....	81
ตารางที่ 17	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน บรรหารแจ่มใสวิทยา 3.....	102

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย	12
แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย.....	13
แผนภูมิที่ 3 กระบวนการนิเทศ “PIDRE”	29
แผนภูมิที่ 4 กระบวนการนิเทศ “PDCA”	31
แผนภูมิที่ 5 แผนแบบการวิจัย.....	58

บทที่ 1

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรมกำลังเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันทักษะในการดำรงชีวิตถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก การศึกษาจึงนับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับของทุกคนที่จะทำให้มีความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับยุคและสมัยเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และเป็นรากฐานสำคัญในการนำสิ่งที่เรียนรู้มาพัฒนาศักยภาพของตนเองและพัฒนาความสามารถของตนเองด้านต่าง ๆ ที่มีความสำคัญกับการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การที่บุคคลจะเรียนรู้และปรับตัวได้ดีอันเนื่องมาจากการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องมีระบบการศึกษาและการจัดการระบบที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู การพัฒนาสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐ โดยมีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บทหลักในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับ การศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและ ได้มาตรฐานสากล และในการศึกษาทุกระดับนั้น รัฐต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติและให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู¹ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 กำหนดไว้ว่า มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่าง ๆ
- 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ในการร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพนั้นปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือครู ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 ส่วน ได้แก่ คุณภาพของตัวครู และคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลของครู ครูจึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครู โดยมาตรา 52 บัญญัติไว้ว่าให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและ ประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรร

¹ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 34, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 14.

งบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอและ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียน และครูอย่างกว้างไกล และเล็งเห็นความสำคัญในกระบวนการติดตามและพัฒนาการจัดการเรียน การสอนของครู

กระบวนการนิเทศภายในจึงเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้เรียน ซึ่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 บัญญัติไว้ว่า ให้มีระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง มาตรา 48 บัญญัติไว้ว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและ ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้อง ดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ เปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับ การประกันคุณภาพภายนอก²

กระบวนการนิเทศภายในจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถ ปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายส่งผลต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษา ในสถานศึกษาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงที่สุด ในการทำงาน สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ เป้าหมายมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากปัจจุบันยุคไทยแลนด์ 4.0 และการใช้ชีวิตวิถีใหม่ จึงมีผลต่อความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีทำให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรมกำลังเปลี่ยนแปลงให้ทันกับ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันทักษะในการดำรงชีวิตถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก การศึกษาจึงนับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับของทุกคนที่จะทำให้มีความพร้อมรับมือต่อ

² “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 127, ตอนที่ 45 ก (22 กรกฎาคม 2553): 8-18.

การเปลี่ยนแปลงกับเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเร่งพัฒนาระบบการศึกษา การจัดการเรียน การสอน การประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างเยาวชนที่มีศักยภาพและเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งประเทศไทยได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกกระดับและยกระดับ การเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพ การศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและพัฒนาระบบทวิภาคีหรือ สหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญ กับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย³ และมุ่งพัฒนาให้คนไทยทุกช่วงวัย เป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะและมีความสุขโดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดี ครอบครัวยั่งยืน เป็นคนเก่งที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความมั่นคงทาง เศรษฐกิจและ สังคมได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับ การพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

การจัดการเรียนการสอนในประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยให้ครู บรรยายให้นักเรียนฟังในห้องเรียนและนักเรียนกลับไปอ่านสมุดจำคำบรรยาย เอกสารประกอบการ สอน ตำรา เพื่อจดจำไปตอบข้อสอบให้ตรงกับตำรา ครูไทยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในแนวทางนี้ คือ การฟังบรรยาย ท่องจำ สอบมาก่อนและมีความเป็นนักวิชาการ นักอ่าน และนักวิจัยน้อย ผู้เรียน ไม่ได้ได้รับการพัฒนาศักยภาพสมองในการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้เป็น⁴ จึงทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาบทเรียนแบบแท้จริง เป็นเพียงการจำแบบชั่วคราว มีความสามารถในด้าน การคิดวิเคราะห์ การให้เหตุผล ทักษะการอ่านลดลง มีผลการเรียนเป็น 0 ร ม ส ม ในวิชาเรียนเพิ่ม มากขึ้น ซึ่งปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

กระบวนการนิเทศภายในจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาพฤติกรรมการ การจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพที่จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องร่วมด้วย

³ สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564**, เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=6422

⁴ วิทยากร เชียงกูล, **รายงานสถานะการศึกษาไทย ปี2557/ 2558 จะปฏิรูปการศึกษา ไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร** (กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์, 2559), 68.

ช่วยกันในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยการทำงานร่วมกับครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งไปยังจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ผู้เรียนมีคุณภาพและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนดคือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูง หรือเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ดังนั้น กระบวนการนิเทศภายในจึงเป็นกระบวนการที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษามีการพัฒนาในสถานศึกษาของตนเอง เนื่องจากกระบวนการนิเทศการศึกษาทำให้บุคลากรทางการศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลง รู้จุดต่าง ๆ ที่เกิดจากคำแนะนำมาพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย ส่งผลให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ จนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดและได้เป็นที่ยอมรับของประเทศชาติ

ปัญหาของการวิจัย

กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเป็นหัวใจหลักของงานบริหารวิชาการที่ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องร่วมกันดำเนินการ ปัจจุบันความรวดเร็วของเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน จึงมีความจำเป็นในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุผลสำเร็จมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้การนิเทศเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาหรือความต้องการนั้นได้

จากการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า จากข้อมูลรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ฉบับนี้จัดทำขึ้นตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ระบุให้สถานศึกษาจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีเพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่สะท้อนผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลสำเร็จจากการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 มาตรฐานได้แก่คุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำเสนอรายงานผลการจัดการศึกษาในรอบปีที่ผ่านมาต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับทราบ และเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมของโรงเรียนจะเป็นที่ประจักษ์ แต่เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจะพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยังพบว่าผู้เรียนติดมีผลการเรียนเป็น 0 ร. มส. มผ. จึงจำเป็นต้องพัฒนาจุดนี้เพื่อให้มีจำนวนผู้เรียน มีผลการเรียนเป็น 0

ร. มส. มผ. ลดลงหรือไม่มีนักเรียนที่มีผลการเรียน มีผลการเรียนเป็น 0 ร. มส. มผ. และเร่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้มีผลการทดสอบระดับชาติที่มีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นในทุกรายวิชา โดยเฉพาะในสาระที่มีผลการสอบต่ำกว่าระดับประเทศโรงเรียนควรวางแนวทางในการแก้ปัญหา ห้องเรียนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและความต้องการใช้ในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนเพิ่มขึ้นและยังขาดห้องปฏิบัติการที่ส่งเสริมหรือพัฒนาศักยภาพ ทักษะของนักเรียน โดยเฉพาะห้องปฏิบัติการที่มีความเฉพาะและมีมาตรฐาน เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางฟิสิกส์ ห้องปฏิบัติการทางเคมี ห้องปฏิบัติการทางชีววิทยา ห้องปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ เป็นต้น สถานศึกษาควรมีการจัดหา สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน เนื่องจากครูยังมีความต้องการความรู้ในการสร้างสื่อและเครื่องมือที่ใช้ นำไปใช้ในการนิเทศ จึงต้องมีการอบรมเพื่อตอบสนองการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียน และควรส่งเสริมเผยแพร่ผลงานที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียนสู่สาธารณชน ให้เพิ่มมากขึ้น และกระบวนการดำเนินการนิเทศของครูยังดำเนินงานอย่างไม่ต่อเนื่องเป็นผลส่งให้เกิดปัญหาดังกล่าวเนื่องจากการนิเทศไม่เป็นระบบและไม่จริงจัง ขาดการวางแผน⁵ สอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีผู้เรียนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร จึงส่งผลให้มีนักเรียนในโรงเรียนมีผลการเรียนเป็น 0 ร. มส. มผ. เป็นจำนวนมาก รายละเอียดดังตารางที่ 1⁶

---

⁵ โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3, รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (สุพรรณบุรี: โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3, 2561), 4.

⁶ ฝ่ายบริหารงานวิชาการโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3, สรุปผลการเรียนประจำปี การศึกษา 2560 (สุพรรณบุรี: โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3, 2561), 26.

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียน 0 ร มส มผ
จำแนกตามวิชาเรียน

รายวิชา	จำนวนนักเรียน						
	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	รวม
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	24	29	54	22	27	15	171
คณิตศาสตร์	56	41	41	31	19	24	212
ภาษาต่างประเทศ	28	36	34	45	16	19	178
ภาษาไทย	16	22	20	13	22	21	114
สังคมศึกษาฯ	11	24	35	11	10	6	97
สุขศึกษาและพลศึกษา	2	5	10	7	13	3	41
การงานอาชีพ	6	5	13	15	2	7	48
ศิลปะ	3	10	16	2	2	1	34
รวม	146	172	223	146	111	96	895

ที่มา: ฝ่ายบริหารงานวิชาการโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3, สรุปผลการเรียน ประจำปีการศึกษา 2560 (สุพรรณบุรี: โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3, 2561), 26.

โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนเป็นจำนวนมากทำให้อุปกรณ์การเรียนการสอน และห้องเรียนไม่เพียงพอต่อจำนวนของผู้เรียน ผู้เรียนจึงขาดโอกาสในการเรียนเนื่องจากอุปกรณ์ในการเรียนแต่ละห้องมีไม่เพียงพอ จึงทำให้นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้ไม่มีความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมมากนักจึงทำให้นักเรียนมองไม่เห็นภาพบางรายวิชา และการไม่ยอมรับและไม่เปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนของครู ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุเป้าหมายไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) นอกจากนี้ครูและผู้บริหารในโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อประเมินผู้เรียนหลังจากที่ได้มีการจัดการเรียนการสอนแล้ว จึงทำให้ครูไม่สามารถทราบว่าการจัดการเรียนการสอนของตนเองมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนหรือไม่

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ควรได้รับการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา โดยเร็ว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้ผู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีมีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ จนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดและได้ที่เป็นยอมรับของประเทศชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3
- 2) เพื่อทราบผลเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะที่แตกต่างกัน

ข้อคำถามของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามสำหรับการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

- 1) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับใด
- 2) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่มี เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคและเป็นแนวทางในการตอบคำถามของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานงานวิจัยไว้ดังนี้

- 1) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับปานกลาง
- 2) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่มี เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกัน

ขอบข่ายเชิงอ้างอิง

บริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนเป็นการบริหารงานเชิงระบบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach) ตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) มาเป็นกรอบการวิจัยที่กล่าวว่า องค์กระบบเปิดประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะยอมรับตัวป้อน (Input) จากสิ่งแวดล้อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) ซึ่งเปลี่ยนแปลงตัวป้อนให้กลายเป็นผลผลิต (Output) ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Environment) ทั้งภายในและภายนอกและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาองค์ประกอบทั้งสามส่วนจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันปัจจัยนำเข้าในระบบการศึกษานั้นคือองค์ประกอบเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษาที่นำเข้าสู่ระบบได้แก่นโยบายการจัดการศึกษาทรัพยากรบุคคลเช่นผู้บริหารครูนักเรียน ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการ ได้แก่ เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) เป็นต้นปัจจัยเหล่านี้จะถูกแปรเปลี่ยนโดย กระบวนการของการบริหารกระบวนการจัดการเรียนการสอนกระบวนการนิเทศให้ได้มาซึ่งผลผลิต (Outputs) คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความพึงพอใจของทุกฝ่ายโดยมีข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นกว่าเดิมซึ่งอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจสังคมและภูมิศาสตร์⁷

ในการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ผู้วิจัยได้นำกระบวนการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีกระบวนการนิเทศไว้ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเป็นการกำหนดปัญหาและความต้องการ ในแก้ปัญหาหรือพัฒนา ด้านที่ 2) การวางแผนการนิเทศ ด้านที่ (3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านที่ 4) การปฏิบัติการนิเทศ ด้านที่ 5) การประเมินผลและรายงานผล⁸

สังัด อุทรานันท์ ได้กล่าวว่า กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมไทย ซึ่งมีกระบวนการนิเทศทั้งหมด 5 ขั้นตอน เรียกว่า “PIDRE” ดังนี้ 1) วางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นที่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย 2) ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของ

⁷ Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practies**, 6thed. (CA: Wadsworth Cengage Learning, 2012), 20-22.

⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดกาเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้** (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561), 9-11.

การให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินงานว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมามีคุณภาพ ขั้นนี้จำเป็นทุกครั้งที่สำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และก็มีจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ยังไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง 3) การปฏิบัติงาน (Doing -D) คือ การปฏิบัติงานของผู้รับนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากดำเนินการในขั้นที่ 2 การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จ ออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูงการปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหาร ก็จะให้บริการสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างได้ผล 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจ ของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจจะ ดำเนินการไปพร้อม กันกับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้ 5) ประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (Evaluating-E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการ ซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่ง อย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขซึ่งการปรับปรุงแก้ไข อาจจะทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งใหม่อีกครั้งหนึ่งสำหรับกรณีที่ผลงานออกมายังไม่ถึงขั้นที่ พพอใจหรือดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดสำหรับกรณีการดำเนินงานเป็นไปไม่ได้ผลและ ถ้าหากการประเมินผลได้พบว่าประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้หากจะได้ดำเนินการนิเทศต่อไป ก็สามารถทำได้เลยโดยไม่ต้องให้ความรู้ในเรื่องนั้นอีก⁹

เทวินทร์ ประสิทธิ์เสรีฐ ได้กล่าวว่า กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษา แบบ “PDCA ” คือ กระบวนการนิเทศโดยใช้วงจรของเดมมิง โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planing-P) การวางแผนงาน ขั้นตอนนี้ต้องนำงานทั้งหมดที่รับผิดชอบอยู่ มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ กำหนดวัตถุประสงค์ของงาน และเป้าหมายในการทำงาน ซึ่งควรจะ จัดเตรียมเป็นเอกสารไว้ มีวิธีการและขั้นตอนการทำงาน ซึ่งอาจจะจัดทำเป็นเอกสารขั้นตอนและ วิธีการทำงานเอาไว้ อาจจะมีระยะเวลาที่ใช้ในการทำงาน ผู้รับผิดชอบ ผู้ตรวจสอบ ถ้าการทำงานนั้น มีผู้ร่วมทำงานหลายคน แต่ในกรณีที่เตรียมแผนงานของตนเองส่วนตัวไว้สำหรับการทำงานและพัฒนา งานของตนเองก็จำเป็นต้องมีการวางแผนด้วย ซึ่งควรจะมีเอกสารกำกับ หรืออาจจะใช้สมุดบันทึก ที่จำเป็นในการวางแผนการทำงาน มีการจัดลำดับความสำคัญของงาน และควรมีแผนสำรองสำหรับ

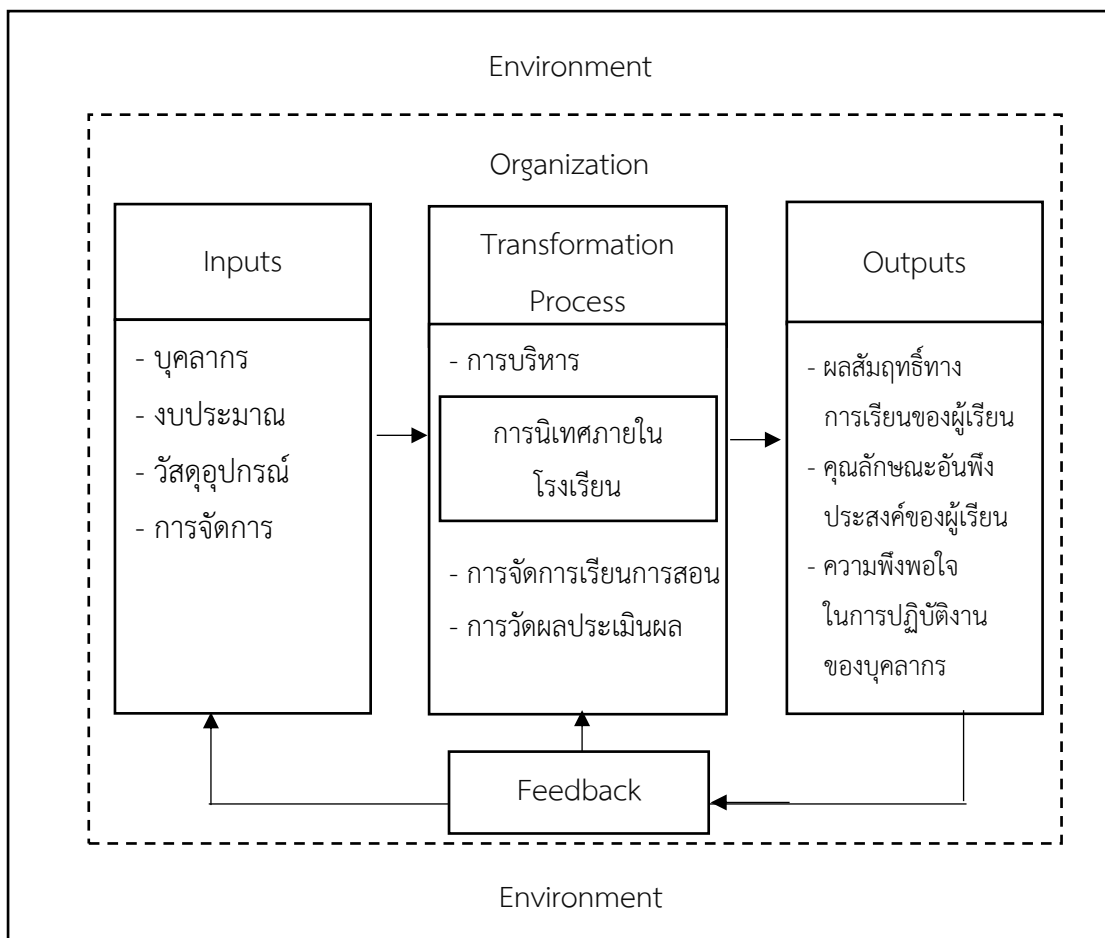
⁹ สัจด์ อุทรานันท์, อ่างใน วิชา เล่าเรียนดี, การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และ การปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: มิตรสยาม, 2555), 21.

งานที่เข้ามาแทรกตามที่ได้วางแผนไว้ว่าจะจัดการอย่างไร เพื่อให้การทำงานไม่ติดขัด และทันต่อเวลารวมไปถึงงานที่ได้มีคุณภาพตามเวลาที่กำหนดด้วย 2) การปฏิบัติตามแผน (Doing-D) การปฏิบัติตามแผนงานที่ได้วางไว้ ขั้นตอน วิธีการ ลำดับงานที่กำหนดไว้ในแผนก็นำมาปฏิบัติ โดยทำการศึกษาถึงวิธีการที่ดีที่สุดในการทำงานนั้น ๆ เอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ และทำงานได้ผลดีที่สุด หรืออาจจะมีการอบรมงานเหล่านั้นเพื่อความเข้าใจในการปฏิบัติแล้วลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการทำงานที่ได้วางแผนไว้ในระหว่างการทำงานควรจะมีเก็บข้อมูลที่จำเป็น ที่สำคัญต่าง ๆ เอาไว้ เพื่อประโยชน์ในการทำงานครั้งต่อไปด้วย หรือเพื่อจดบันทึกที่เป็นข้อบกพร่องของงาน เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป 3) การตรวจสอบ ประเมินผล (Check-C) การตรวจสอบ/ประเมินผลการทำงานที่ได้ทำไปว่าเป็นไปตามที่ต้องการหรือไม่ หรือตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ว่าจะใช้เครื่องมือช่วยในการตรวจสอบ เช่น เครื่องมือต่าง ๆ ผลการทำงานเมื่อเทียบกับงานครั้งก่อน เป็นต้น ในการตรวจสอบโดยทั่วไปได้แก่ ระยะเวลาตามเป้าหมาย คุณภาพของงานที่ออกมา วิธีการหรือขั้นตอนการทำงาน ซึ่งการตรวจสอบการทำงานควรจะมีการจดบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ เช่น สมุดบันทึก เอกสาร การตรวจสอบ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เพื่อให้ง่ายในการปรับปรุง และแก้ไขในการทำงานครั้งต่อไป 4) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) การปรับปรุงแก้ไข หากมีข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบ ก็ควรหาวิธีการและขั้นตอนในการแก้ไขทันที หรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยทำการค้นหาสาเหตุที่เกิดขึ้น และใช้วิธีการแก้ไขที่ดีที่สุดในการทำการแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เกิดขึ้นซ้ำอีก และควรมีวิธีการพัฒนาปรับปรุงงาน หรือระบบงานนั้น ถึงแม้ว่าการตรวจสอบจะไม่เกิดข้อบกพร่องเราก็ควรมีวิธีการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิม เมื่อมีข้อบกพร่อง หรือต้องการจะพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิมก็ควรจะมีการวางแผนใหม่โดยอาจจะปรับปรุงจากแผนการทำงานเดิม เพื่อให้ได้งานที่ดีขึ้น และมีการพัฒนาต่อเนื่องซึ่งจะเป็นไปตามหลักการของวงจรเดมมิง¹⁰

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการ (Process) ที่มีการกำหนดแบบแผนภายใต้ทรัพยากร (Input) และสภาพแวดล้อมหรือบริบทสภาพแวดล้อม (Environment) แต่ละโรงเรียน โดยการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการนิเทศ สามารถสร้างสื่อการนิเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา (Output) แสดงในแผนภูมิที่ 1

¹⁰ เทวินทร์ ประสิทธิ์เสริฐ, **หลักการดำเนินงานตามวงจรเดมมิง (The Deming Cycle) PDCA**, เข้าถึงเมื่อ 6 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก http://www.cgpcenter.com/general_knowledges/pdca/pdca.html

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational Administration: Concepts and Practies**, 6th ed. (CA: Wadsworth Cengage Learning, 2012), 20-22.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้** (กรุงเทพฯ: หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561), 9-11.

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

ด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศ

ด้านที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

ด้านที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ

ด้านที่ 5 การประเมินผลและรายงาน¹¹ ดังแผนภูมิที่ 2

<p>ตัวแปรต้น</p> <p>สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิทางการศึกษา 4) ประสบการณ์ปฏิบัติงาน 5) วิชยฐานะ 	<p>ตัวแปรตาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงานผล
---	---

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562), 9-11.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะหรือความหมายของคำศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนช่วยกันดำเนินการศึกษาสภาพปัจจัย วางแผน การสร้างสื่อปฏิบัติการนิเทศ ประเมินผลและรายงานผลเพื่อให้ครูประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงานผล

¹¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562), 9-11.

โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 หมายถึง สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ตั้งอยู่ที่ 436 หมู่ 1 ตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดองค์ความรู้อย่างกว้างขวางสำหรับการวิจัยเรื่อง “กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาและนำเสนอองค์ความรู้ ดังนี้ 1) กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา 2) ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 และ 3) งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุงทางการศึกษาแก่บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินงานของตนไปได้ด้วยดี โดยผู้นิเทศควรเอาใจใส่ ในการสำรวจตรวจสอบเพื่อดูแล แนะนำ การจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้ สันติ บุญภิรมย์ กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพโดยบุคลากรภายในของสถานศึกษาเป็นหลัก และในบางโอกาสก็เชิญเชิญบุคลากรจากภายนอกมาเป็นวิทยากรร่วมด้วยเพื่อให้การพัฒนานักเรียนได้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล¹²

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนการชี้แนะการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับครูรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และการนิเทศการศึกษาเป็นความต้องการความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน¹³

¹² สันติ บุญภิรมย์, **หลักการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์, 2552), 306.

¹³ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **จิตวิทยาการศึกษา** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2553), 16.

จอมพล มงคลวานิช กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษาซึ่งจะต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาได้คาดหวังไว้¹⁴

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนการชี้แนะการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับครูรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และการนิเทศการศึกษาเป็นความต้องการความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน¹⁵

วนิดา ฉัตรวิราคม กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การสอนเป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำปรับปรุงทางด้านการสอนแก่ผู้สอนเพื่อให้สามารถดำเนินงานของตนไปได้ด้วยดี¹⁶

สงัด อุทรานันท์ กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสำเร็จสูงสุดในการเรียนของนักเรียน¹⁷

วัชรา เล่าเรียนดี กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ¹⁸

¹⁴ จอมพงศ์ มงคลวานิช, *การบริหารงานองค์การและบุคลากรทางการศึกษา* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 131.

¹⁵ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *จิตวิทยาการศึกษา* (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2553), 16.

¹⁶ วนิดา ฉัตรวิราคม, *การนิเทศและการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554), 31.

¹⁷ สงัด อุทรานันท์, *การนิเทศ หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2555), 12.

¹⁸ วัชรา เล่าเรียนดี, *การนิเทศการสอน*, พิมพ์ครั้งที่ 9 (นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555), 7.

ชาอุชัย อาจิณสมาจาร กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครู และนักเรียนเพื่อปรับปรุงตัวตัวเอง และคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์¹⁹

อัญชลี โพธิ์ทอง กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศการศึกษากับผู้รับการนิเทศเป็นความพยายามที่จะให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น²⁰

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ ในการจัดกิจกรรมที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงประสงค์ และยังเป็นการแสดงถึงกิจกรรม การนิเทศที่เป็นไปในทางการให้คำปรึกษา การช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผล เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดในการประกันคุณภาพ²¹

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้สอนในการปรับปรุงการเรียนการสอนการประเมินผล เพื่อให้เกิดความงอกงาม ในวิชาชีพ²²

กลิคแมน (Glickman) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การนิเทศ เป็นภาระหน้าที่สำคัญของทางโรงเรียนที่จะต้องปรับปรุงการเรียนการสอน เน้นการช่วยเหลือโดยตรง ต่อครูผู้สอนการพัฒนา หลักสูตรการฝึกอบรมครูระหว่างการทำงานการพัฒนาทีมงาน และการวิจัยปฏิบัติการทั้งนี้ เพื่อที่จะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นและประสบผลสำเร็จ²³

¹⁹ ชาอุชัย อาจิณสมาจาร, อ้างถึงใน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ อชีวศึกษา, เอกสารแนวทางการนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา อชีวศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2556), 9.

²⁰ อัญชลี โพธิ์ทอง, การบริหารงานบุคลากรและการนิเทศงาน (กรุงเทพฯ: มิตรภาพ การพิมพ์และสตีวดีโอ, 2556), 168.

²¹ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), 207.

²² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2562), 7.

²³ Carl D. Glickman, *Supervision of Instruction* (Massachusetts: Allyn and Bacon, 1985), 8-9.

แฮร์ริส (Harris) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง เป็นสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียน กระทำกับบุคคลหรือสิ่งของเพื่อมุ่งหมายในการคงไว้ หรือพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง การดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามแนวทางที่จะส่งผลต่ออิทธิพลเพื่อที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หลักการสอนของโรงเรียนนั้นคือ การนิเทศการศึกษา มุ่งให้เกิดผลต่อผู้เรียนโดยผ่านบุคคลและวัสดุ²⁴

เบอร์ตันและบรูคเนอร์ (Burton and Bruckner) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การให้บริการเกี่ยวกับความชำนาญทางด้านเทคนิค ด้านวิชาการในการจัดการเรียนการสอนและการปรับปรุงสภาพการเรียนและความเจริญเติบโตของผู้เรียน²⁵

กลิคแมน, กอร์ดอน และรอส กอร์ดอน (Glicjman, Gordon and Ross Gordon) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการสำหรับปรับปรุงงานและพันธกิจในชั้นเรียน และกิจกรรมที่ดำเนินในโรงเรียนโดยที่ทำงานโดยตรงกับครู²⁶

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนอันก่อให้เกิดความร่วมมือการช่วยเหลือการแนะนำและให้คำปรึกษาหารือเพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยผู้บริหารใช้กระบวนการนิเทศการสอนเป็นกระบวนการในการพัฒนาครูในด้านการจัดการด้านการสอนโดย กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้ทำการนิเทศ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน ร่วมแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้มีการพัฒนาเจตคติ และคุณภาพของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน อันจะส่งผลถึงคุณภาพของงาน การสร้างขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของผู้เรียนที่จะเกิดขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและเกิดผลสำเร็จสูงสุดแก่ผู้เรียน

ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ ของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งวัฒนธรรมต่าง ๆ ทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนา และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์นั้น ๆ อยู่เสมอการนิเทศจึงมีความจำเป็นเนื่องจากสภาพนิเทศที่มีความ

²⁴ Ben M. Harris, *Supervision Behaviour in Education*, 3rd ed. (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall Inc., 1985), 10.

²⁵ Barr, อ้างอิงใน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, *การบริหารงานวิชาการ*, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554), 142.

²⁶ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, Javita M. Ross Gordon, อ้างอิงใน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, *การนิเทศการศึกษา* (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 241.

รับผิดชอบต่อการนิเทศมีจำนวนจำกัด สถานศึกษากระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ไม่สามารถจัดทำทั่วถึง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระบบหรือวิธีการนิเทศการศึกษา มีผู้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ ได้กล่าวว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษานั้นเมื่อสภาพของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ สถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชา เนื้อหาสาระ เนื่องด้วยวิชาการเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ผู้เรียนใช้เป็นทุนที่ได้สะสมไว้เมื่ออยู่ในวัยเรียน หากทุนในวัยเรียนไม่สามารถนำมาใช้ได้เมื่อคราวจำเป็นในการดำเนินชีวิตความล้มเหลวก็จะเกิดขึ้นแก่บุคคลนั้น บุคคลในเขตบริการทางการศึกษาของสถานศึกษาสถานศึกษาก็จะประสบกับปัญหาการขาดความเชื่อมั่นอย่างรุนแรง หากไม่มีการพัฒนาปรับปรุงงานวิชาการของตนเอง²⁷

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) ศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัดไม่สามารถนิเทศได้อย่างทั่วถึงและเจาะลึกถึงการเรียนการสอนในห้องเรียน มีการขยายตัวในด้านจำนวนสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา 2) การศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีความหลากหลายในวิชาชีพความชำนาญ ความรู้เฉพาะสาขาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติการจัดการศึกษานิเทศก์ให้ครบตามสาขาและเพียงพอ จึงเป็นสิ่งที่ทำได้จำกัด 3) การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการให้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งบุคลากรมีมีจำนวนมากและมีความชำนาญในสาขาเป็นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพด้วย 4) การนิเทศภายในสถานศึกษาศึกษาก็จะได้สร้างความใกล้ชิด ความคุ้นเคย กันและการทำงานร่วมกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันในการทำงาน 5) การประสานในสถานศึกษาจะสะดวกเพราะความคุ้นเคยกัน มีการประชาสัมพันธ์งานได้ทั่วถึง²⁸

มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ ได้กล่าวว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ว่า 1) การนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญทางด้านการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและแนวคิดทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป 2) การนิเทศการศึกษาก็คือสะพานที่จะเชื่อมระหว่างความเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติซึ่งจะเป็นกระบวนการที่เป็นไปได้ 3) การนิเทศการศึกษามากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านไปทางการสั่งการ²⁹

²⁷ สันติ บุญภิรมย์, **หลักการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์, 2552), 309.

²⁸ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การบริหารงานวิชาการ** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 224.

²⁹ มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ, **การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา** (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553), 16-17.

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ ได้กล่าวว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากจำเป็นต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน 2) การนิเทศเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนอย่างดีแล้วก็ตาม 3) การนิเทศมีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน 4) การนิเทศมีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคลากรที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ³⁰

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล ได้กล่าวว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสำคัญดังนี้ 1) สภาพสังคมเปลี่ยนไปทุกขณะการศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวกับการศึกษา 2) ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ 3) การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้นจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะจึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง 4) การศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา 5) การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน จำเป็นจะต้องมีการนิเทศการศึกษาเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน 6) การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูส่วนใหญ่จะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง 7) การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน 8) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นอยู่เสมอ³¹

วชิรา เครือคำอ้าย ได้กล่าวว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสำคัญและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับครู นักเรียน สถานศึกษา 3 ประการ คือ 1) พัฒนาวิชาชีพสำหรับครูผู้สอน 2) การพัฒนาวิชาชีพสำหรับเพื่อนครูหรือบุคลากรผู้ร่วมวิชาชีพ 3) การพัฒนา

³⁰ กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, “การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้” (ภาควิชาการบริการการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554), 56.

³¹ อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, อ้างถึงใน วนิตา ฉัตรวิราคม, การนิเทศและการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554), 11-12.

ผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายทั้งในด้านความรู้ ด้านทักษะ รวมถึงพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตลอดจนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข³²

บริกส์ และจัสต์แมน (Briggs and Justman) ได้กล่าวว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) สภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงให้เกิดสอดคล้องกับสังคมด้วย ศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจึงต้องเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 2) การมีความรู้ในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้งเกิดความคิดใหม่อยู่ตลอดเวลาจำเป็นยิ่ง ต้องมีครูที่จะต้องติดตามศึกษาให้มีความรู้ใหม่อยู่เสมอ แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ในงานสอนมีอยู่มาก จึงส่งผลให้ศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ 3) การศึกษา คือ เป็นความเจริญงอกงามถ้าหยุดนิ่งคือหมายถึงความล้าหลังการนิเทศ การศึกษาจะเป็นกระบวนการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการกลางที่ประสานประโยชน์นโยบายสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมหรือ การกระทำที่สุุดและเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารที่ชาญฉลาดนำไปใช้ประโยชน์ในการคิดริเริ่มงาน พัฒนางานติดตามงานและสร้างขวัญกำลังใจ 4) ความจำเป็นในการรักษามาตรฐานทางการศึกษาศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นผู้ดูแลด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาให้ดำเนินไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่หน่วยเหนือกำหนด 5) การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้บุคคลที่ประกอบอาชีพครูได้รับการศึกษา ต่อระหว่างการประกอบอาชีพการศึกษาดังกล่าว ส่งผ่านทางศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศ ศึกษานิเทศก์หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจะเป็นผู้ประสานให้ครูได้รับการฝึกฝนทางทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของตนอยู่ตลอดเวลา 6) การนิเทศการศึกษาถือว่ามีความจำเป็นในการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกันอีกประการหนึ่งการศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมากเมื่อไม่นานมานี้สิ่งเหล่านี้ต่างต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น 7) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครูและนักเรียน แม้ว่าครูได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงอยู่เสมอในขณะที่ทำงานใน สถานการณ์จริง 8) การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และจะต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจสละเวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถลดภาระของ ครูได้ในกรณีดังกล่าว 9) การนิเทศการศึกษาคือเป็นสิ่งมีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอจาก การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษา ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติข้อแนะนำที่ได้จากการวิเคราะห์ และการอภิปรายจากการค้นพบของการวิจัยมีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตดังกล่าว

³² วชิรา เครือคำอ้าย, การนิเทศการศึกษา (เชียงใหม่: ส.การพิมพ์, 2558), 8.

10) การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบ ประชาธิปไตยและสามารถให้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่อยู่ในกระบวนการศึกษา 11) การนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ ให้ดำเนินงานไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว 12) การนิเทศการศึกษาสามารถลดการกระทำผิดกล่าวคือผู้นอังก์การจะได้ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน³³

สรุปได้ว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความจำเป็นและความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพราะการนิเทศจากบุคคลภายนอกไม่สามารถทำการนิเทศได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพราะจำนวนศึกษานิเทศก์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการเนื่องจากการขยายตัวของสถานศึกษา ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญในการร่วมมือกันปฏิบัติระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วตรงต่อปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และทางวิทยาการใหม่ที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพและประสิทธิของการเรียนการสอนและของผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

การศึกษาเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาการจัดการศึกษาควรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคมในทุกด้าน การนิเทศการศึกษาเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่มีความมุ่งหมายว่าสามารถช่วยให้ การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ จากจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ตามทัศนะคติของนักการศึกษา ดังนี้ จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ว่า 1) เพื่อช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชน สังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน 3) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและ ชื่นชมในผลงาน 4) เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ชุมชน สังคม³⁴

³³ Thomas H. Briggs and Joseph Justman, *Improving Instruction through Supervision* (New York: McMillan, 1952), 5-19.

³⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2561* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2562).

วัชรวิ เลาเรียนดี ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลถึงผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมในที่สุด³⁵

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการของสถานศึกษา 2) เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) เพื่อสำรวจวิเคราะห์วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 4) เพื่อพัฒนาหลักการและสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา และครูอาจารย์ 5) เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนการจัดการศึกษาทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้³⁶

สังัด อุทรานันท์ ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ว่ามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาคน 2) เพื่อพัฒนางาน 3) เพื่อสร้างการสานสัมพันธ์ 4) เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ³⁷

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีหน้าที่ที่จะทำให้สถานศึกษาเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาภารกิจของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ จำเป็นต้องพัฒนาตนเองมิใช่เน้นแต่เรื่องเทคนิคการสอนและคิดค้นระเบียบวิธีการสอนเท่านั้นหากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตของนักเรียนรอบด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านสังคม³⁸

จิตติมา วรณศรี ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) เพื่อให้คำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ของครู 2) เพื่อสนับสนุนให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล 3) เพื่อส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้คิดค้นและพัฒนานวัตกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน 4) เพื่อส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น 5) เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในชั้นเรียน 6) เพื่อติดตามดูแลการจัดการเรียนรู้และการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด 7) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

³⁵ วัชรวิ เลาเรียนดี, *การนิเทศการสอน* (นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 6.

³⁶ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*, พิมพ์ครั้งที่ 5 (สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554), 144-145.

³⁷ สังัด อุทรานันท์, อ้างถึงใน อัญชลี โพธิ์ทอง, *การบริหารงานบุคลากรและการนิเทศงาน* (กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ, 2556), 169.

³⁸ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, *การนิเทศการศึกษา* (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 40.

8) เพื่อเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมการคิดค้นแนวทางใยการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 9) เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าและการพัฒนาวิชาชีพของครู 10) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมาย³⁹

เซอร์จิโอแวนนี และสตาร์แรทท์ (Sergiovanni and Starratt) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือสถานศึกษาโดยเป็นการเพิ่มโอกาสและเพิ่มความสามารถของสถานศึกษา เพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จบรรลุไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้⁴⁰

บีช และไรน์ฮาร์ท (Beach and Reinhartz) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า เป็นการนิเทศการศึกษาคือการดำเนินการเพื่อ สนับสนุนส่งเสริมครูให้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ และความงอกงามในวิชาชีพในระยะยาว อันที่จะส่งผลสูงสุดต่อคุณภาพการเรียนการสอน ความงอกงามและการพัฒนาดังกล่าวขึ้นอยู่กับที่มีพื้นฐาน จากความไว้วางใจ และการให้การสนับสนุนความพยายามของครูในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียน⁴¹

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาในการให้คำแนะนำช่วยเหลือให้คำปรึกษาเสนอแนะแก่ผู้ร่วมงาน เกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความร่วมมือเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ เป็นการพัฒนาคูคลากรในสถานศึกษา พัฒนาครูให้มีรู้ความสามารถในงานพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ช่วยประสานงานและความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างงานทุกงานที่ เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสร้างความมั่นคงใน อาชีพครู สร้างสรรค์กำลังใจแก่บุคลากร เพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

³⁹ จิตติมา วรรณศรี, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (พิชญ์โลก: รัตนสุวรรณ, 2557).

⁴⁰ Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, **Supervision : A Redefinition**, 8th ed. (New York: McGraw-Hill, 2007), 3.

⁴¹ Don M. Beach and Judy Reinhartz, **Supervision Leadership: Focus on Instruction** (Boston: Allyn and Bacon, 2000), 4-5.

หลักการนิเทศการภายในสถานศึกษา

การนิเทศการศึกษามีหลักการและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ได้กล่าวไว้ว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหารของแต่ละสถานศึกษาที่ร่วมมือกับคณะผู้สอน ดำเนินการในขอบข่ายงานแล้วปรับปรุงงานให้บรรลุเป้าหมายขึ้นตามนโยบายของการจัดการศึกษาและเน้นความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าการใช้อำนาจหรือเผด็จการ ดังนี้ 1) การบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย หมายถึง ผู้บริหาร และผู้นิเทศ เป็นผู้นำประชาธิปไตยคำนึงถึงศักยภาพของบุคลากรทุกคนไม่ยับยั้งความคิดสร้างสรรค์ 2) การบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษาต้องอาศัยพฤติกรรมหรือนิสัยการร่วมมือ ประสาน หมายถึง การประสานความคิดโดยกระบวนการกลุ่มร่วมมือหาทางแก้ปัญหา 3) การบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษาจะต้องเป็นวิทยาศาสตร์ หมายถึง การแก้ปัญหาโดยใช้หลักเหตุผล ความจริง การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง 4) การบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษา ต้องอาศัยหลักปรัชญาการศึกษา หมายถึง การยึดแนวคิด ทฤษฎีเป็นหลักในการดำเนินงาน 5) การบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษาต้องสร้างสรรค์ หมายถึง การส่งเสริมให้มี ความคิด รู้จักคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน 6) การบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษา ต้องอาศัยหลักการประเมินให้ทราบผลที่ชัดเจน หมายถึง การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 7) ความรับผิดชอบและการควบคุมของการบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษาต้องควบคู่ไปกับระบบ หมายถึง ความมอบหมาย ความรับผิดชอบแก่บุคลากรเป็นไปตามระบบ 8) การบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษาต้องยึดความเจริญเติบโตและพัฒนาการของ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จุดมุ่งหมายสำคัญคือส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน 9) การบริหารและการนิเทศภายในสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับให้สอดคล้อง กับความต้องการการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ด้านอาคาร หลักสูตร กระบวนการสอน อุปกรณ์ และการกำหนดมาตรฐาน ต้องปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน⁴²

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นศาสตร์ที่มีหลักการที่ถูกเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาได้อย่างดีในการกระทำและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับหลักทางการปรัชญาแห่งชีวิตของแต่ละบุคคลซึ่งสิ่งเหล่านี้ ก่อให้เกิดเป้าหมายและแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ในการนิเทศการศึกษาเป็นการรวบรวม

⁴² ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา (ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2551), 218-223.

หลักการและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอน และในการศึกษาซึ่งถูกควบคุมโดยเป้าหมาย หลักการ ธรรมชาติความจริงของสถานการณ์ในห้องเรียนซึ่งในหลักการก็จะเป็นแนวทางในการกระทำ ของบุคคลในอนาคตซึ่งหลักการถูกรวบรวมจากข้อเท็จจริงประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อเป็น แนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทำให้เกิดเทคนิควิธีการในการนิเทศในการแก้ปัญหาการจัด การศึกษาต่อไป⁴³

วชิรา เครือคำอ้าย ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่ดีควรอยู่บนพื้นฐาน ปรัชญาการศึกษา ควรเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถสรุปผลจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริงได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ มีความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพในความคิด ความเชื่อของคนที่มี ความแตกต่างบนฐานของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคน ได้แสดงออกอย่างเสรีเพราะทุกทุกความคิดย่อมมีคุณค่าและมีความหมายรวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นของการนิเทศทั้งใน ปัจจุบันและอนาคต⁴⁴

บริกส และจัสท์แมน (Brigg and Justman) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย 2) การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริม และการสร้างสรรค์ 3) การนิเทศการศึกษาควรจะต้องอาศัยความร่วมมือของวิทยากรหลายคน มากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคล 4) การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนรากฐานของ การพัฒนาวิชาชีพมากกว่าจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล 5) การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึง ความถนัดของแต่ละบุคคล 6) จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษาคือหาทางช่วยให้ผู้เรียน เกิดความรู้ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา 7) การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันให้แก่ครูและการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ 8) การนิเทศ การศึกษาควรเริ่มต้นจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังประสบอยู่ 9) การนิเทศการศึกษาควรเป็น การส่งเสริมความก้าวหน้าและความพยายามของครูให้สูงขึ้น 10) การนิเทศการศึกษาควรเป็น การส่งเสริมและปรับปรุงสมรรถวิสัย ทศนคติและข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง 11) การนิเทศการศึกษา พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำอย่างเป็นพิธีการมาก ๆ 12) การนิเทศการศึกษาควรใช้เครื่องมือและ กลวิธีง่าย ๆ 13) การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาลและเหตุผล 14) การนิเทศการศึกษา ควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง⁴⁵

⁴³ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, **การนิเทศการศึกษา** (สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557), 40.

⁴⁴ วชิรา เครือคำอ้าย, **การนิเทศการศึกษา** (เชียงใหม่: ส.การพิมพ์, 2558), 32.

⁴⁵ Brigg and Justman, อ้างถึงใน วนิตา ฉัตรวิราคม, **การนิเทศและการแก้ปัญหาการ เรียนการสอนวิทยาศาสตร์** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554), 16-17.

แมคคลิน และมิลล์ (Mckleen and Mills) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยวิธีการนิเทศที่เป็นกระบวนการอาศัยลักษณะของผู้ดำเนินการนิเทศ ชนิดและคุณลักษณะ ของการนิเทศซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์การจัดองค์การและความต้องการของการนิเทศบรรยากาศ ของมนุษย์พันธุ์ในกลุ่มมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของสมาชิกในกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยอาศัยบทบาทความเป็นผู้นำในการนิเทศเป็นสำคัญ⁴⁶

เบอร์ตัน และบรัคเกอร์ (Burton and Brucker) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ 4 ประการ 1) การนิเทศการศึกษาต้องมีความถูกต้องตามหลักวิชา (Theoretically Sound) คือ เป็นไปตามค่านิยมตามกฎเกณฑ์ที่เป็นความจริงควรมีการวิวัฒนาการทั้งทางด้านเครื่องมือและกลวิธี โดยมีจุดมุ่งหมายและนโยบายที่แน่นอน 2) การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific) คือมีลำดับขั้นตอนเป็นระเบียบในการทำงานมีการปรับปรุงและประเมินผลในงานนั้น ๆ ได้มีการรวบรวม และสรุปผลจากข้อมูลอย่างถูกต้องเชื่อถือได้ 3) การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย (Democratic) คือเคารพในตัวบุคคลและความแตกต่างระหว่างบุคคลเปิดโอกาสให้มีความร่วมมือใช้อำนาจน้อยที่สุด เพื่อประโยชน์ของหมู่ส่วนร่วม 4) การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์ (Creative) คือแสวงหา ความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้แสดงออกเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานอย่างเต็ม ที่ รวมถึงปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่ใช้ในการทำงานมากที่สุด⁴⁷

สรุปได้ว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการเพื่อนำไปปฏิบัติ ขณะทำการ นิเทศมีการบริหารอย่างเป็นระบบ มีความเป็นวิทยาศาสตร์ มีความเป็นประชาธิปไตย ใช้หลักการ มีส่วนร่วม และมีคุณภาพเพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศได้มีการพัฒนา กิจกรรม การเรียนการสอนต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน โดยดำเนินการ ผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิบัติงานควรมีความถูกต้อง เป็นจริงมีจุดมุ่งหมาย นโยบายที่แน่นอน ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งประชาธิปไตย กระบวนการนิเทศนั้นควรเป็นวิทยาศาสตร์ มีการรวบรวมและสรุปผลการดำเนินงานรวบรวมถึงข้อมูลต่าง ๆ อย่างถูกต้องเชื่อถือได้ และเป็น การช่วยกระตุ้นและนำให้ครูได้แสดงถึงความสามารถและพฤติกรรมที่ถูกต้องเพื่อคุณภาพที่ดีของ ผู้เรียน

⁴⁶ Mckleen and Mills, อ้างถึงใน อัญชลี โพธิ์ทอง, **การบริหารงานบุคลากรและการ นิเทศงาน** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555), 171.

⁴⁷ Burton and Bruckner, อ้างถึงใน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา, **เอกสารแนวทางการนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา อาชีวศึกษา** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2556), 11-12.

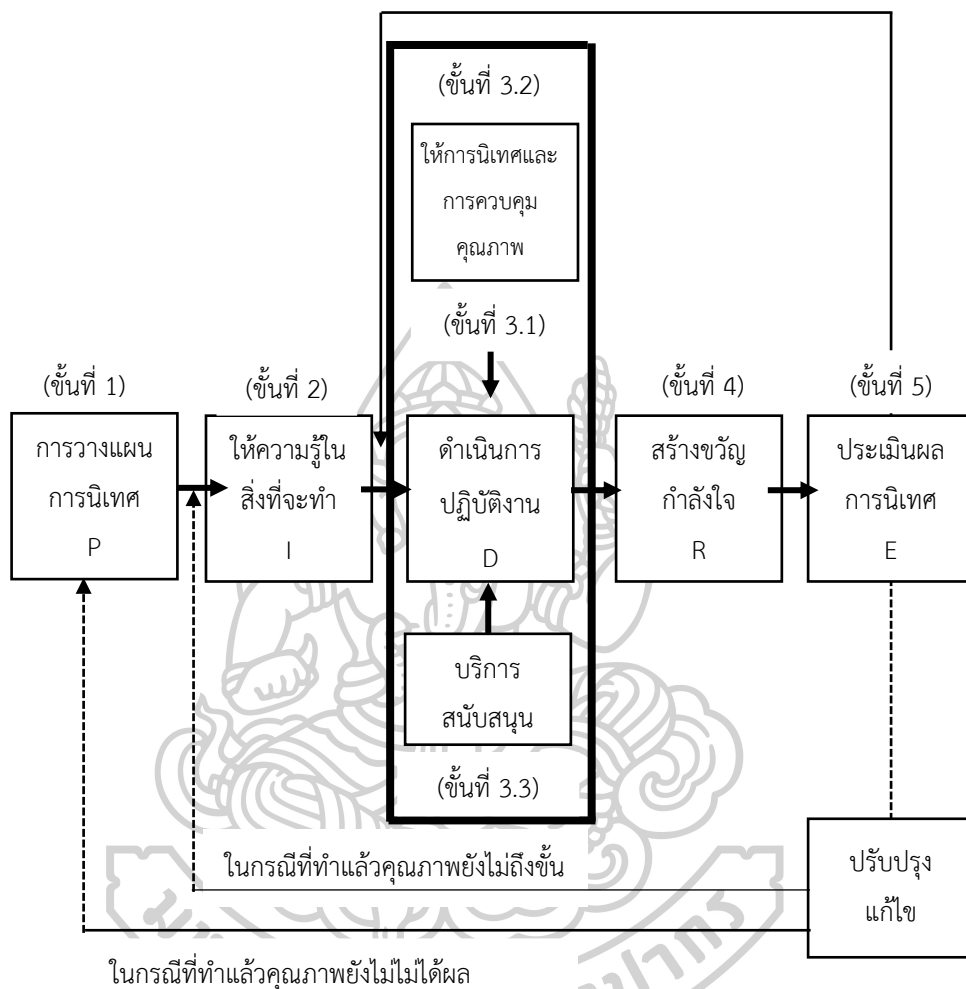

กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศมีความเชื่อมโยงและเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งการดำเนินการในการนิเทศให้ได้รับความสำเร็จ สิ่งสำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษาก็คือจะดำเนินการอย่างไรจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ขั้นตอนในการปฏิบัติงานทางการนิเทศการศึกษาเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “กระบวนการนิเทศการศึกษา” เนื่องจากกระบวนการเป็นเทคนิควิธีในการทำงาน ดังนั้น กระบวนการทำงานของแต่ละบุคคลย่อมจะมีความแตกต่างกันไปบ้าง นักการศึกษาได้กำหนดกระบวนการในการนิเทศไว้หลายรูปแบบให้ยึดเป็นหลักในการปฏิบัติ ไว้ดังนี้

สัจด์ อุทรานันท์ ได้กล่าวว่า กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับสังคมไทย ซึ่งมีกระบวนการนิเทศทั้งหมด 5 ขั้นตอน เรียกว่า “PIDRE” ดังนี้ 1) วางแผนการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นที่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย 2) ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินงานว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะทำการอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ขั้นนี้จำเป็นทุกครั้งสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และมีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ยังไม่ได้ผลหรือได้ผลไม่ถึงขั้นที่พอใจซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง 3) การปฏิบัติงาน (Doing -D) คือ การปฏิบัติงานของผู้รับนิเทศเป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากดำเนินการในขั้นที่ 2 การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูงการปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจจะดำเนินการไปพร้อมกันกับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้ 5) ประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (Evaluating-E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไรมาก่อน หลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขซึ่งการปรับปรุงแก้ไขอาจทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำใหม่อีกครั้งหนึ่งสำหรับกรณีที่ผลงานออกมายังไม่ถึงขั้นที่พอใจหรือดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งหมดสำหรับกรณีการดำเนินงานเป็นไปไม่ได้ผลและ ถ้าหาก

การประเมินผลได้พบว่าประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้หากจะได้ดำเนินการนิเทศต่อไปก็สามารถทำได้โดยโดยไม่ต้องให้ความรู้ในเรื่องนั้นอีก⁴⁸

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการนิเทศ “PIDRE”
ที่มา: สัจด์ อุทรานันท์, อ่างโน วัชรา เล่าเรียนดี, การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: มิตรสยาม, 2555), 21.

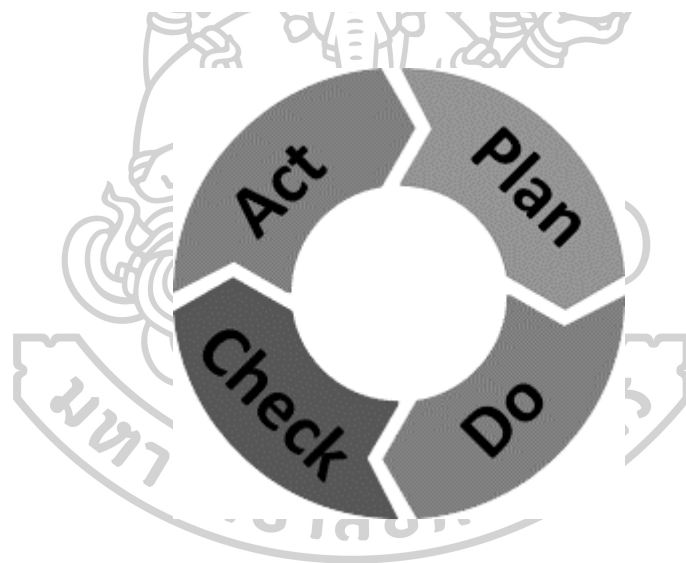
⁴⁸ สัจด์ อุทรานันท์, อ่างโน วัชรา เล่าเรียนดี, การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: มิตรสยาม, 2555), 21.

จิตติมา วรรณศรี ได้กล่าวว่า กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษา นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้นำเสนอกระบวนการในการดำเนินการนิเทศที่มีทั้งส่วนคล้ายคลึงและส่วนที่แตกต่าง เพื่อให้การนิเทศสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการตามบริบทของสถานศึกษา การประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยและกระบวนการบริหาร PDCA รายละเอียด ดังนี้ 1) การสำรวจสภาพและปัญหา เป็นการสำรวจรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาพการณ์ปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงาน 2) การวางแผนการนิเทศ เป็นการร่วมกันพิจารณาวางแผน กำหนดแนวทาง วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่จะใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษาวิธีการที่เลือกใช้ นิเทศควรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสถานศึกษา 3) การดำเนินการนิเทศเป็นการดำเนินการนิเทศภายในโดย ผู้นิเทศที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติการนิเทศตามกำหนดการในปฏิทินการนิเทศด้วยเทคนิคหรือ วิธีที่ได้วางแผนไว้ 4) การประเมินผลและปรับปรุงเป็นการตรวจสอบการบรรลุ จุดมุ่งหมายและการแก้ปัญหาในการนิเทศ โดยอาจใช้การประชุมคณะผู้นิเทศเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จากการดาเนินการนิเทศตามแผนที่กำหนด⁴⁹

เทวินทร์ ประสิทธิ์ เสรีรัฐ ได้กล่าวว่า กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบ“PDCA ” คือ กระบวนการนิเทศโดยใช้วงจรของเดมมิง โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planing-P) การวางแผนงาน ขั้นตอนนี้ต้องนำงานทั้งหมดที่รับผิดชอบอยู่ มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ กำหนดวัตถุประสงค์ของงาน และเป้าหมายในการทำงาน ซึ่งควรจะต้องเตรียมเป็นเอกสารไว้ มีวิธีการและขั้นตอนการทำงาน ซึ่งอาจจะจัดทำเป็นเอกสารขั้นตอนและวิธีการทำงานเอาไว้ อาจจะมียุทธศาสตร์ที่ใช้ในการทำงาน ผู้รับผิดชอบ ผู้ตรวจสอบ ถ้าการทำงานนั้นมีผู้ร่วมทำงานหลายคน แต่ในกรณีที่เตรียมแผนงานของตนเองส่วนตัวไว้สำหรับการทำงานและพัฒนางานของตนเองก็จำเป็นต้องมีการวางแผนด้วย ซึ่งควรจะมีเอกสารกำกับ หรืออาจจะใช้สมุดบันทึก ที่จำเป็นในการวางแผนการทำงาน มีการจัดลำดับความสำคัญของงาน และควรมีแผนสำรองสำหรับงานที่เข้ามาแทรกตามที่ได้วางแผนไว้ว่าจะจัดการอย่างไร เพื่อให้การทำงานไม่ติดขัด และทันต่อเวลา รวมไปถึงงานที่ได้มีคุณภาพตามเวลาที่กำหนดด้วย 2) การปฏิบัติตามแผน (Doing-D) การปฏิบัติตามแผนงานที่ได้วางแผนไว้ ขั้นตอน วิธีการ ลำดับงานที่กำหนดไว้ในแผนก็นำมาปฏิบัติ โดยทำการศึกษาถึงวิธีการที่ดีที่สุดในการทำงานนั้น ๆ เอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ และทำงานได้ผลดีที่สุด หรืออาจจะมีการอบรมงานเหล่านั้นเพื่อความเข้าใจในการปฏิบัติแล้วลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการทำงานที่ได้วางแผนไว้ในระหว่างการทำงานควรมีเก็บข้อมูลที่จำเป็น ที่สำคัญต่าง ๆ เอาไว้ เพื่อประโยชน์ในการทำงานครั้งต่อไปด้วย หรือเพื่อจดบันทึกที่เป็นข้อบกพร่องของงาน เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไป 3) การตรวจสอบ ประเมินผล (Check-C) การตรวจสอบ/ประเมินผลการทำงานที่ได้ทำไป

⁴⁹ จิตติมา วรรณศรี, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ, 2557), 113.

ว่าเป็นไปตามที่ต้องการหรือไม่ หรือตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ว่าจะใช้เครื่องมือช่วยในการตรวจสอบ เช่น เครื่องมือต่าง ๆ ผลการทำงานเมื่อเทียบกับงานครั้งก่อน เป็นต้น ในการตรวจสอบโดยทั่วไปได้แก่ ระยะเวลาตามเป้าหมาย คุณภาพของงานที่ออกมา วิธีการหรือขั้นตอนการทำงาน ซึ่งการตรวจสอบการทำงานควรมีการจดบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ เช่น สมุดบันทึก เอกสารการตรวจสอบ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น เพื่อให้ง่ายในการปรับปรุง และแก้ไขในการทำงานครั้งต่อไป 4) การปรับปรุงแก้ไข (Action-A) การปรับปรุงแก้ไข หากมีข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบก็ควรหาวิธีการและขั้นตอนในการแก้ไขทันที หรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยทำการค้นหาสาเหตุที่เกิดขึ้น และใช้วิธีการแก้ไขที่ดีที่สุดในการทำการแก้ไข เพื่อไม่ให้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เกิดขึ้นซ้ำอีก และควรมีวิธีการพัฒนาปรับปรุงงาน หรือระบบงานนั้น ถึงแม้ว่าการตรวจสอบจะไม่เกิดข้อบกพร่องเราก็ควรมีวิธีการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิม เมื่อมีข้อบกพร่อง หรือต้องการจะพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิมก็ควรมีการวางแผนใหม่โดยอาจจะปรับปรุงจากแผนการทำงานเดิม เพื่อให้ได้งานที่ดีขึ้น และมีการพัฒนาต่อเนื่องซึ่งจะเป็นไปตามหลักการของ วงจรเดมมิง⁵⁰

แผนภูมิที่ 4 กระบวนการนิเทศ “PDCA”

ที่มา: เทวินทร์ ประสิทธิ์เสรีรัฐ, หลักการทำงานตามวงจรเดมมิง (The Deming Cycle) PDCA, เข้าถึงเมื่อ 6 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.cgpcenter.com/generalknowledges/Pdca/pdca.html>

⁵⁰ เทวินทร์ ประสิทธิ์เสรีรัฐ, หลักการทำงานตามวงจรเดมมิง (The Deming Cycle) PDCA, เข้าถึงเมื่อ 6 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.cgpcenter.com/generalknowledges/pdca/pdca.html>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่า กระบวนการการนิเทศแบบบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ในการนิเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ของการนิเทศเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ เป็นการกำหนดปัญหาและความต้องการในแก้ปัญหาหรือพัฒนา ดังนี้ 1.1) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงาน 1.2) การแลกเปลี่ยนระดมความคิด วิเคราะห์เพื่อหาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการ ในการพัฒนาตามบริบทของหน่วยงาน 1.3) การจัดลำดับปัญหาและเลือกปัญหาที่เป็นความจำเป็นหรือต้องการในลำดับเร่งด่วนหรือ ลำดับที่เห็นว่าสำคัญที่สุด 1.4) การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุมการสัมมนา เพื่อสร้างวิสัยทัศน์หรือสร้างเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงาน ด้านที่ 2) การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำปัญหาและความต้องการ กำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในการจัดทำแผนนิเทศ ดังนี้ 2.1) กำหนดแนวทางวิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความต้องการ และจำเป็นมีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 2.2) เลือกแนวทาง วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2.3) วางแผนการดำเนินงานพัฒนา 2.3.1) การประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน 2.3.2) สร้างคณะนิเทศ เป็นทีมงานในการนิเทศร่วมกัน 2.3.3) กำหนดประเด็นการนิเทศ เป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะนิเทศ 2.3.4) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับ การแก้ปัญหาและการพัฒนา 2.3.5) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและ ความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอ และการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์ การ Coaching & Mentoring โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การ Conference การใช้ Video Line You Tube Facebook Live 2.4) จัดทำแผนนิเทศ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ด้านที่ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่ช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นสิ่งที่ช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้ และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศ 3.1) สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะการ นิเทศ เทคนิคการนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องคล้อยในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video

การ Conference การใช้ Video Line YouTube Facebook Live 3.2) สร้างเครื่องมือการนิเทศ เพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของ การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ใช้ง่าย สามารถเก็บ ข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพการศึกษา ด้านที่ 4) การปฏิบัติการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามวิธีการการนิเทศและกิจกรรม การนิเทศที่กำหนด 4.1) ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ ให้การนิเทศเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ 4.2) นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือ ตามที่กำหนด 4.3) การสะท้อนผลการนิเทศ 4.4) ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ด้านที่ 5) การประเมินผลและรายงานผล 5.1) ประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เช่น การดำเนินงาน ของผู้รับการนิเทศ เพื่อนำผลไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน 5.2) ประเมินผลการนิเทศเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติการนิเทศตามระยะเวลาที่ต้องการในการนำไปใช้ในการพัฒนา หรือในแต่ละปี การศึกษา 5.3) รายงานผลการนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง 5.4) นำผลการนิเทศที่เป็นปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะไปพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป หรือในปีการศึกษาต่อไป⁵¹

ด้านที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ คือการศึกษาวិเคราะห์ ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และ ความต้องการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูล ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล และจัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศ มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของ สถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง สืบหา สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อ การแก้ไข นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน ด้านที่ 2 ด้านการวางแผนการนิเทศ คือการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และจัดทำแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกัน กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ คณะครู

⁵¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้** (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561), 9-11.

มีส่วนร่วมในวิเคราะห์ผลการศึกษา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ ประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายในเพื่อวางแผน การดำเนินการนิเทศภายใน กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพ ปัจจุบันและความต้องการ มีการกำหนดโครงการ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายในตาม ความรู้ความสามารถ และส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศ ภายในโรงเรียน มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน มีการจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อเป็น แนวทางในการดำเนินงาน การสรุปผล ติดตาม และประเมินผลขั้นตอนการวางแผน และกำหนด ทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ด้านที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ คือการประชุม คณะผู้บริหารและครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือสำหรับการนิเทศภายใน เปิดโอกาส ให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน สร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้บริหารและครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับ การนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือการนิเทศภายในเป็นต้น และ จัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน และเครื่องมือเพื่อช่วยในการทำงานของครู เช่น บันทึกรูปภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น จนนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง ด้านที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ คือการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายใน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการนิเทศภายใน ประชุมชี้แจงผู้บริหารและครู ในการดำเนินการ นิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้บริหารและครูครู เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในระหว่าง การดำเนินการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม ผู้ให้การนิเทศ ภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ ประชุม ทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน เพื่อสะท้อนปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน นำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนและสร้างขวัญ กำลังใจ มีการปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ด้านที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผล คือการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการ นิเทศภายในที่ชัดเจนและเป็นระบบ แบ่งการประเมินผลการนิเทศภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ การส่งเสริมให้ผู้บริหารและครู มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ

การนิเทศ สร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน ประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ด้าน และประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศภายในให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง เก็บผลการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสะดวกต่อการใช้งาน นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ มาใช้เป็นแนวทางในพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป มีการระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและครูในการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา

สรุปได้ว่า กระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสอดคล้องกันกับการนิเทศการเรียนการสอน ของนักวิชาการดังกล่าว ซึ่งกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนและครูได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นกระบวนการประกันคุณภาพของโรงเรียนว่า โรงเรียนสามารถบริการจัดการภายในโรงเรียนจนถึง เป้าหมายสุดท้ายคือ คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานหลักสูตรและเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นกระบวนการในการกำหนดขั้นตอนของการนิเทศเป็นระเบียบแบบแผน มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน มีเหตุผลและสามารถดำเนินการได้ ตั้งแต่เริ่มการนิเทศตลอดจนการประเมินผลและติดตามผล เพื่อสามารถนำการนิเทศไปสู่การปฏิบัติได้จริงและเกิดประโยชน์อย่างสูงที่สุด

กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา

กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมหลายอย่างที่จะช่วยส่งเสริมและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู การนิเทศการศึกษาเพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาให้บรรลุผล ตามที่ได้วางเป้าหมายไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับครูและนักเรียน ได้มีนักการศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา สามารถทำได้หลายรูปแบบ รวมทั้งสามารถผสมผสานแต่ละรูปแบบเข้าด้วยกัน แต่จะใช้รูปแบบใด ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของสถานศึกษาเป็นสำคัญ วิธีการ ที่สถานศึกษาสามารถนำมาใช้ มีดังนี้ 1) การเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ ซึ่งสามารถจัดเป็นการบรรยายที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของวิทยากรไปสู่ครูอาจารย์การให้ความรู้ของวิทยากร สามารถทำได้หลายวิธีได้แก่ 1.1) การบรรยายโดยวิทยากรคนเดียวมาบรรยายโดยมีครูอาจารย์เป็นผู้รับฟัง 1.2) การบรรยาย

โดยวิทยากรหลายคน วิทยากรจะมาเป็นทีม แต่ละคนจะมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของตน การบรรยายโดยวิทยากรหลายคน ช่วยให้บรรยากาศน่าสนใจ 1.3) การบรรยายโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ เป็นการบรรยายโดยใช้สื่อการสอน ช่วยประกอบคำบรรยายทำให้ผู้รับการนิเทศเข้าใจในเรื่องที่บรรยายได้มาก

2) การเชิญสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมและบริษัทห้างร้านมาสาธิต อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ในการเรียนการสอนปัจจุบันโดยเฉพาะวิชาชีพ การอาชีวศึกษาต้องการ เครื่องมืออุปกรณ์ในการฝึกมาก การสาธิตจึงเป็น เทคนิคที่ให้ความรู้ การดำเนินการกระบวนกร ทำงานของอุปกรณ์เครื่องมือคล้ายกับ สถานการณ์จริงแต่ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กและใช้วิธีการอื่นควบคู่กันไป 3) การไปศึกษาดูงานตามหน่วยงาน เช่น สถานศึกษา สถานประกอบการและ โรงงานอุตสาหกรรม การออกภาคสนาม (Field Trip) นี้เป็นเทคนิควิธีที่ต้องเดินทางออกจาก สถานศึกษาไปยังแหล่งอื่น เพื่อศึกษาดูงานในด้านความที่สัมพันธ์กับงานของครูอาจารย์เช่นการเยี่ยมชม สถานศึกษาอื่น 4) สถานศึกษาและบริการทางวิชาการ เช่น ห้องสมุดอาชีพ นิทรรศการตลาดนัด แร่งงาน เป็นเทคนิควิธีที่เป็นการส่งเสริมด้านวิชาการให้แก่ครูอาจารย์ 5) การสนทนาทางวิชาการ เป็นการจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการจักรกกรรมที่มีหัวข้อ อาจจัดเป็นครั้งคราวตามแต่สะดวกของสถานศึกษาการสนทนา วิชาการนี้สามารถเชิญวิทยากรทั้งจากภายนอกหรือภายในสถานศึกษา 6) การสาธิตการสอน เป็นการแสดงที่อาจจำลองสถานการณ์จริง หรือที่เรียกว่า บทบาทสมมุติ (Role Playing) โดยการกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนอง หรือลองปฏิบัติไปตามที่ควรจะเป็นในการนำมาใช้ในการนิเทศ 7) การประชุม การประชุมสัมมนาที่ใช้ในการนิเทศการศึกษามีหลายลักษณะเช่นการประชุมชี้แจงจากฝ่ายบริหารการศึกษาการประชุมกลุ่มย่อยในงานการประชุมเฉพาะกิจ การประชุมระดมสมองตลอดจนการประชุมสัมมนา 8) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นเทคนิควิธีที่ทำการสังเกตการสอนในสถานการณ์จริงของครูอาจารย์ เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของครู อาจารย์เหล่านั้น การสังเกตภายในห้องเรียนจะช่วยให้ทราบจุดอ่อนหรือจุดดีของการสอน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการนิเทศได้การสังเกตการสอนต้องได้รับความยินยอมและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ในการแก้ไข ปัญหาการสอน⁵²

มณูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ ได้กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ กิจกรรมซึ่งผู้นิเทศกระทำกับผู้รับการนิเทศโดยตรง เพื่อการพัฒนาผู้สอน และได้กำหนดกิจกรรมในการนิเทศไว้ดังนี้ 1) การสังเกตการณ์สอนหรือเยี่ยมชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ได้เห็นการสอของครูและการทำงานของนักเรียนจริง ๆ 2) การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมที่แสดงการสอนเป็นตัวอย่าง ผู้แสดงการสอนจะเป็นใครก็ได้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะแสดงเป็นอย่างดี

⁵² ปรียาพร วงอนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553), 229.

3) การจัดนิทรรศการเป็นการรวบรวมผลงานหรือสรุปเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษา
 4) การแนะนำเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมพบปะกันระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์ที่ให้ออกาศ
 ศึกษานิเทศก์ได้ทำงานเป็นรายบุคคลกับครูในเรื่องปัญหาวิชาการของแต่ละคน 5) การประชุมกลุ่ม
 เป็นกิจกรรมพบปะกันระหว่างศึกษานิเทศก์และครูซึ่งอาจจะเป็นการประชุม หรือเป็นกลุ่มย่อย ๆ ที่มี
 คนเกี่ยวข้องน้อย 6) การปรึกษาหารือเป็นวิธีการนิเทศโดยตรง การปรึกษาหารือเป็นโอกาสที่ผู้นิเทศ
 ได้ทำงานร่วมกับครูเป็นรายบุคคล 7) การฝึกอบรม เป็นจุดมุ่งหมายที่จัดการอบรมก็เพื่อจะเพิ่มพูน
 และสร้างเสริมประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจและเจตคติให้ดียิ่งขึ้น 8) การบรรยาย เป็นกิจกรรม
 การเชิญบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายพิเศษเป็นครั้งเป็นคราวเกี่ยวกับเรื่องที่เป็น
 ปัญหาหรือเรื่องที่น่าสนใจส่วนใหญ่ให้ความสนใจ 9) การศึกษานอกสถานที่หรือทัศนศึกษา
 10) การแนะนำการใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนศึกษานิเทศก์ได้สามารถช่วยครูได้⁵³

ผ่องเพ็ญ ปันสีทา ได้กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ว่าเป็นเทคนิคหรือ
 วิธีการนิเทศ การที่จะนำไปใช้กับบุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งเทคนิคหรือกิจกรรมดังกล่าวนี้มีดังนี้
 การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การสนทนาทางวิชาการ การปฐมนิเทศครูใหม่ การประชุมให้คำปรึกษา
 หรือ การประชุมปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การบริการเอกสารที่มีคุณค่าทางวิชาการเพื่อให้ครู
 ศึกษาค้นคว้า การจัดมุมหนังสือ ห้องสมุด วิชาการ การให้ครูเสนอข่าว บทความ การศึกษาดูงาน
 ซึ่งอาจจะดูงานจากโรงเรียนอื่นหรือจัดเยี่ยมชมกันเองภายในโรงเรียน การเชิญวิทยากรให้ความรู้
 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การฝึกอบรมครู การสาธิตการสอน การแบ่งครูให้เป็นกลุ่มแนะนำช่วยเหลือกัน
 การสังเกตการณ์สอนด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ⁵⁴

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนะถึง กิจกรรมการนิเทศภายใน
 สถานศึกษา ที่น่าสนใจมีดังนี้ 1) การประชุม ประชุมปรึกษาหารือเตรียมการด้านต่าง ๆ ก่อนเปิดภาคเรียน
 2) การปฐมนิเทศแนะนำบุคลากรใหม่ให้คุ้นเคยสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ระเบียบ
 ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) การให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อพบปะพูดคุยกันมากกว่าการใช้อำนาจหรือ
 การออกคำสั่ง 4) การประชุมปฏิบัติการมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และ
 เจตคติ (Attitude) ลงมือปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย 5) การอบรม งานนิเทศมุ่งอบรมประจำการให้
 ผู้รับการนิเทศเสริมความรู้ใหม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง 6) การสัมมนาเป็นการแลกเปลี่ยน
 ความคิดเห็นทั้งที่จัดเองภายในหน่วยงานหรือไปร่วมซึ่งจัดโดยหน่วยงานอื่น 7) การระดมความคิด

⁵³ มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ, *การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553), 50-52.

⁵⁴ อัญชลี โพธิ์ทอง, *การบริหารงานบุคลากรและการนิเทศงาน* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556), 191.

การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น 8) การสาธิตการสอนเป็นกิจกรรมสำคัญที่ควรจัดให้มีในโรงเรียน การเรียนรู้หรือเลียนแบบจาก ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประหยัดเวลาและได้รับประสบการณ์ตรง 9) การศึกษา เอกสารวิชาการ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้วยการอ่าน เพราะการอ่านจะนำไปสู่ความรู้ ความคิดใหม่ และทันสมัย 10) การสนทนาวิชาการในวงวิชาการนั้นควรมีหลายรูปแบบ เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะเรื่องมาบรรยาย อาจใช้เวลาพักเที่ยงวัน ซึ่งไม่กระทบต่อการทำงานทุกคนมีเวลาว่างมาก พอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมได้อาจจะเดือนละครั้งในหัวข้อที่สนใจร่วมกัน 11) การสังเกตชั้นเรียนเป็น เทคนิคการนิเทศเพื่อช่วยครูปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น มีขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติร่วมกันของผู้ให้และผู้รับการนิเทศบนพื้นฐานวัตถุประสงค์ร่วมกัน 12) การศึกษาดูงาน มีผลตรงในการปรับปรุงงาน ดูคนอื่น ย้อนดูตัวเอง ศึกษาข้อดี ข้อบกพร่อง ข้อจำกัดเมื่อนำมาปรับปรุงความพร้อมด้านต่าง ๆ 13) การวิจัย เชิงปฏิบัติการการเรียนการสอน หนังสือแบบเรียนสื่อการสอนหรือแม้แต่นิเทศ สามารถทำการวิจัย เชิงปฏิบัติได้ดังนี้ วิจัยเพื่อนำผลมาใช้ หรือวิจัยเชิงพัฒนา (Research and development : R&D) 14) การเขียนเอกสารหรือทดสอบทางวิชาการ อาชีพครูหรือผู้นิเทศนอกจากต้องอ่านมาก พูดมาก แล้วยังต้องเขียนมาก มิใช่เขียนกระดาษแต่ผลงานทางวิชาการ เป็นการสร้างพรมแดนความรู้ใหม่ การเขียน เป็นเทคนิคซึ่งจะต้องเรียนรู้หลักวิธี การอ่านมากเป็นพื้นฐานของการเขียนได้เป็นอย่างดี คนที่มีวิญญูณครูจะทำหน้าที่นี้ได้ดี 15) การนิเทศสอนงาน (Coaching) การพัฒนาสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) บุคลากรในสถานศึกษาต้องมีการเรียนรู้ อยู่ตลอดเวลา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งการนิเทศ สอนงาน เป็นเทคนิคหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วย ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับครู อันจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นให้ครู มีความสามารถมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น และสถานศึกษาที่มีความพร้อมที่จะรับ การเปลี่ยนแปลง 16) การนิเทศแบบระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษา (Mentoring) หมายถึง การนิเทศที่มีพี่เลี้ยง ที่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับ ที่สามารถให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลือ ครู ให้พัฒนา ศักยภาพสูงขึ้น เพื่อสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ 17) การนิเทศด้วย ICT เป็นการนิเทศ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา 18) การนิเทศแบบ PLC เป็นการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนนำ สิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน การรวมตัวในรูปแบบนี้เป็นเหมือน แรงผลักดัน โดยอาศัยความต้องการและความสนใจของสมาชิกใน PLC เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ สู่มาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลักเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ⁵⁵

⁵⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือศึกษานิเทศก์ แนวทางการนิเทศ เพื่อพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ: ศรุสภา, 2562), 16-22.

สรุปได้ว่า กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา คือเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมและยังเป็นการพัฒนาการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมายสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งผู้นิเทศสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศ สามารถแก้ไขปัญหาและความต้องการ เพื่อส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นผู้นิเทศจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ เช่น การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การจัดเอกสารหรือตำราทางวิชาการให้กับบุคลากรทางการศึกษา การให้คำปรึกษาหารือเป็นกิจกรรมการนิเทศภายใน การสาธิตการสอน การอภิปราย การสนทนาวิชาการ การทัศนศึกษาหรือการดูงาน การเยี่ยมชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติ

ขอบข่ายงานการนิเทศภายในสถานศึกษา

การกำหนดขอบข่ายของงานการนิเทศภายในสถานศึกษา สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักการศึกษาเสนอแนวคิดไว้ดังนี้

แฮร์ริส (Harris) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายของงานการนิเทศภายในสถานศึกษา มี 10 ประการ ดังนี้ 1) งานนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตรที่เป็นงานเกี่ยวกับการออกแบบปรับปรุงพัฒนาการด้านการเรียนการสอน หลักสูตรอาชีวศึกษา ควรได้รับการพิจารณาถึงความต้องการของตลาดแรงงานด้วยความต้องการของอุตสาหกรรม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความต้องการของผู้เรียน ประกอบด้วย 2) การนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การแปลความหมายของหลักสูตรเป็นพฤติกรรมการเรียนการสอน การแนะนำการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม 3) การนิเทศเกี่ยวกับการเลือกสรรบุคลากร เป็นการจัดให้มีคณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการคัดเลือก บรรจุ การทดสอบและการพัฒนาบุคลากร 4) การนิเทศเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การจัดให้มีวัสดุและสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความจำเป็นในการใช้การจัดการเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 5) การนิเทศเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ การจัดซื้อและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน 6) การจัดอบรมบุคลากรประจำการ จัดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความก้าวหน้า และก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี 7) การปฐมนิเทศ จัดให้มีความรู้เบื้องต้นกับผู้สอนใหม่ เพื่อให้สามารถเข้าใจและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน 8) งานนิเทศการบริการพิเศษ เป็นการจัดบริการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักการ นโยบาย แนวปฏิบัติในการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา 9) งานนิเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชุมชน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนให้มี

ความเข้าใจรวมทั้งการดำเนินงานด้านการบริการการศึกษาให้กับชุมชน 10) งานประเมินผล เป็นการประเมินผลการสอนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น⁵⁶

กลิคแมน, กอร์ดอน และรอส กอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross Gordon) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายของงานการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (Direct Assistance) เป็นงานเกี่ยวกับการสังเกตการณ์สอนช่วยเหลือครูผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การพัฒนาครู (Group Development) เป็นการเรียนรู้การทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษาบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม 3) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) เป็นการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาให้มีการเรียนการสอนที่เหมาะสม 4) การพัฒนาบุคลากร (Staff Development) เป็นการดำเนินอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมในสาขาที่เกี่ยวกับการสอนการให้คำปรึกษาแนะนำเทคนิควิธีการเรียนการสอนการสนับสนุนกิจกรรมเสริมความรู้ 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการกระบวนการวิจัยที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ⁵⁷

เบอร์ตัน (Burton) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายของงานการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้ 1) งานปรับปรุงการสอน ได้แก่การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมปรึกษาหารือเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล และนำการสอนสาธิตการสอนพัฒนามาตรฐานเพื่อการปรับปรุงตนเอง 2) งานปรับปรุงครูด้วยการให้บริการแก่ครูในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่การพบปะครู อ่านหนังสือวิชาชีพทำบรรณานุกรมวิจารณ์หนังสือ จัดป้ายนิเทศ เยี่ยมเยียนระหว่างกัน และวิเคราะห์วิจารณ์ตนเอง 3) งานคัดเลือกและรวบรวมเนื้อหาวิชา เช่นการกำหนดวัตถุประสงค์ศึกษาเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และกิจกรรมการเรียนทดสอบและทดลองเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนปรับปรุงแก้ไขรายวิชาต่าง ๆ คัดเลือกและประเมินวัสดุอุปกรณ์เสริมการสอน 4) งานทดสอบและวัดผล ได้แก่การใช้มาตรฐานและข้อทดสอบต่าง ๆ

⁵⁶ Ben M. Harris, *Supervisory Behavior in Education*, 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-hall, 1985), 10-12.

⁵⁷ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon and Javita M. Ross Gordon, *Supervision Of Instructional : A Developmental Approach*, 3rd ed. (Boston: Allyn and Bacon, 1995), 8.

เพื่อการจำแนกแก้ไขและการแนะแนว 5) งานประเมินครูได้แก่การพัฒนาและประเมินครู โดยใช้บัตรประเมินตรวจสอบและประเมินตนเอง⁵⁸

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของงานการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นงานนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร ที่เป็นงานเกี่ยวกับการออกแบบปรับปรุงพัฒนาการด้านการเรียนการสอน และเป็นความต้องการของผู้เรียน การนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม การนิเทศเกี่ยวกับการเลือกสรรบุคลากร บุคลากร การนิเทศเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การนิเทศเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุอุปกรณ์สอน การจัดอบรมบุคลากรประจำการ การปฐมนิเทศ งานนิเทศ การบริการพิเศษ งานนิเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชุมชน งานประเมินผล

บุคลากรที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

บุคลากรที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการนิเทศภายในเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงมีนักการศึกษา ได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ได้กล่าวว่า บุคลากรที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ฝ่าย คือ 1) ผู้นิเทศ หมายถึง บุคลากรภายในโรงเรียนได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้าสายชั้น ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ครูวิชาการโรงเรียนตลอดจนถึงครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น 2) ผู้รับการนิเทศหมายถึง ครูภายในโรงเรียนที่ได้รับประโยชน์จากการนิเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งจะทำให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน 3) ผู้สนับสนุนการนิเทศ หมายถึง ผู้ที่จะช่วยให้การดำเนินงานนิเทศการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้แก่ผู้บริหารการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปจากโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์ถึงบุคลากรทั้งภายในและภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน⁵⁹

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กล่าวว่า บุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นศึกษานิเทศก์แต่ผู้เดียว แต่เป็นบุคคลใดก็ได้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้แก่

⁵⁸ Burton, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, การนิเทศการสอน, พิมพ์ครั้งที่ 9 (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 9.

⁵⁹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, เอกสารลำดับที่ 3 (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2555), 7.

ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่สถานศึกษาเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนรวมถึงการปฏิบัติงานในสถานศึกษา⁶⁰

สรุปได้ว่า บุคลากรที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ ผู้นิเทศการศึกษา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ คือ ผู้บริหารโรงเรียนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้าสายชั้น ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ครูวิชาการโรงเรียนตลอดจนถึงครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครู ผู้สนับสนุนการนิเทศ คือ ครูที่ช่วยให้งานนิเทศการศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย

บทบาทหน้าที่ของผู้ทำการนิเทศภายในสถานศึกษา

งานบริหารการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตที่สำคัญของการจัดการศึกษา ในการบริหารการศึกษานั้น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทอย่างมากในการนิเทศภายในสถานศึกษา เพราะบุคคลดังกล่าวมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนิเทศการศึกษา โดย ผู้บริหารที่อยู่ในฐานะผู้นิเทศ จะต้องเน้นบทบาทในการสนับสนุน เน้นการส่งเสริมให้ครูเกิดทักษะการเรียนรู้ พัฒนา และ ปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

กรองทอง จิตรเดชากุล ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้ทำการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ 5 ประการดังนี้ 1) จะต้องกำหนดนโยบายของการนิเทศภายในโรงเรียน เช่น ส่งเสริมให้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ 2) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและเรื่องอื่น ๆ มีทักษะตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน 3) ปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนตามแผนการนิเทศของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ 4) เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และมีการประเมินตนเองตลอดการทำงาน 5) สรุปผลและเผยแพร่งานที่ประสบความสำเร็จ⁶¹

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้ทำการนิเทศภายในสถานศึกษามีไว้ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในและหลักสูตร 2) ร่วมประชุมวางแผนกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 3) สนับสนุนด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์

⁶⁰ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, เอกสารแนวการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2556), 18-19.

⁶¹ กรองทอง จิตรเดชากุล, คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ: ชารอักษร, 2550), 5-6.

ตลอดจนขวัญและกำลังใจ 4) เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) กระตุ้นให้ผู้เกิดความตื่นตัวอยู่เสมอในด้านวิชาการ 6) ติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน⁶²

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่า ผู้บริหารกับการนิเทศภายในไว้ว่า การนิเทศภายในเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ที่จำเป็นจะต้องจัดการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ มีขวัญและกำลังใจดี พร้อมร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ⁶³

ไวล์ (Wiles) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้ทำการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

- 1) บทบาทด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีภายในกลุ่มและพยายามขจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดภายในกลุ่ม
- 2) บทบาทในฐานะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ พัฒนาความเป็นผู้นำ ให้เกิดขึ้นแก่ตัวผู้อื่นช่วยให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในการใช้ อำนาจ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
- 3) บทบาทในด้านการจัดการและดำเนินงานในหน่วยงานผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้ คือ พัฒนาการจัดการของหน่วยงานในโรงเรียนช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตามต้องดำเนินต่อไปตามขั้นตอนและ กระบวนการตัดสินใจเมื่อกลุ่มตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้วจะต้องไม่คัดค้านพยายามทำให้ทุกคน ในกลุ่มมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อให้เกิดมีวินัยในกลุ่มและส่งเสริมให้ทุกคนมีวินัยในตัวเอง
- 4) บทบาทในการคัดเลือกและใช้ประโยชน์จากบุคลากรผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้ คือ พิจารณาคัดเลือกบุคลากรใหม่ให้ตรงกับความต้องการโดยให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วยช่วยให้บุคลากรที่เข้ามาทำงานใหม่รู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของโรงเรียน มีความอบอุ่นใจและ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 5) บทบาทในการสร้างขวัญของครูผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่คือช่วยให้ครูพอใจในงานที่ทำมีความสะดวกสบาย และปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางโครงการและ นโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน ช่วยให้ครูเชื่อมั่นในความสามารถของตน ให้ครูรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมี ความสำคัญ และเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่นจัดให้มีการบริการต่าง ๆ เช่น คู่มือครูการศึกษาต่อการอบรมตามที่ครูต้องการ
- 6) บทบาทในการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารมีหน้าที่คือจัดให้มีการอบรมในหน่วยงานจัด ให้ตรงตามความต้องการของครูการประชุมครูที่จัดขึ้นช่วยให้ครูมีความก้าวหน้า ใช้วิธีสังเกตการสอน แต่ต้องมีความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย ใช้วิธีวัดผลเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพ ด้านการเรียน การสอนหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศการศึกษา

⁶² กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551), 25.

⁶³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การนิเทศภายในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: ครูสภา, 2551), 12-13.

มีความสำคัญที่ผู้นิเทศจะต้องพัฒนาให้เด่นชัด เกิด ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะ ประกอบด้วย การตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน การประสานประโยชน์ให้การปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้⁶⁴

บิท และริชฮาร์ท (Beach and Reinhartz) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้ทำกรนิเทศภายในสถานศึกษา นั้นมีหลากหลายตำแหน่งขึ้นอยู่กับโครงสร้างของแต่ละหน่วยงาน อาทิศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสายชั้น เฉพาะเรื่อง ซึ่งแม้จะมีตำแหน่งที่แตกต่างกันแต่ในฐานะผู้นิเทศจะมีบทบาทดังนี้ 1) บทบาทในการเป็นผู้นำผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้นำสามารถชักจูงโน้มน้าว ทำงานร่วมกับครูให้ครูปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ 2) บทบาทนักวางแผน เป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทาง การดำเนินงาน 3) บทบาทผู้อำนวยการ ความสะดวก ผู้นิเทศมีหน้าที่อำนวยความสะดวก และ สนับสนุนครูในทุกด้าน ซึ่งแต่ละคนจะมีความจำเป็นความสามารถและความต้องการที่แตกต่างกัน 4) บทบาทนักประเมิน ผู้นิเทศต้องมีความสามารถในการประเมินการสอน โดยประเมินความก้าวหน้าเป็นระยะร่วมกับการให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการพัฒนาการเรียนการสอน 5) บทบาทผู้จูงใจ ผู้นิเทศต้องสามารถจูงใจผู้อื่นและพัฒนาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีเจตคติที่ดี และมีความปรารถนาที่จะพัฒนาการเรียนการสอน 6) บทบาทนักสื่อสารผู้นิเทศต้องเป็นผู้สื่อสารที่ดีสามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านการฟังและการตอบสนอง สามารถสื่อความคิด ข้อมูล สารสนเทศไปสู่ครูได้เป็นอย่างดี 7) บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ริเริ่มและเสริมพลัง เพื่อนำ สถานศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านหลักสูตรวิธีการเรียนการสอน 8) บทบาทพี่เลี้ยง ผู้นิเทศควรมีทักษะของพี่เลี้ยง โดยการใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือครูทั้งความรู้ การปฏิบัติหน้าที่ การให้ผลสะท้อนกลับและสนับสนุนครู เพื่อทำการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน⁶⁵

สรุปได้ว่า ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา มีบทบาทที่สำคัญต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพโดยผู้บริหารศึกษาต้องสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในองค์กรเกิดความรัก ความสามัคคีและร่วมด้วยช่วยกันในการดำเนินการนิเทศให้ประสบผลสำเร็จ อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

⁶⁴ Kimball Wiles, *Supervision for Better Schools*, 3rd ed. (New Jersey: PrenticeHall, 1974), 56.

⁶⁵ Beach and Reinhartz, อ้างถึงใน จิตติมา วรณศรี, *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา* (พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ, 2557), 116.

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 เป็นโรงเรียนประเภทสหศึกษา ตั้งอยู่เลขที่ 436 หมู่ 1 ตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72180 โทรศัพท์ 0-3559-5005-6 โทรสาร 0-3559-5623 เว็บไซต์ของโรงเรียน คือ <http://www.banhan3.ac.th> เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนนี้จัดตั้งขึ้นโดยดำริของ ดร.ก่อ สวัสดิพานิชย์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา (กรมวิสามัญเดิม) เมื่อปี พ.ศ.2513 และได้รับความอนุเคราะห์เงินบริจาคในการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบจาก คุณบรรหาร ศิลปอาชา เปิดสอนครั้งแรกในปี พ.ศ.2517 ต่อมาเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2518 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดป้ายอาคารเรียน และมีพระราชดำรัสแก่นักเรียนความว่า “โรงเรียนเราเป็นโรงเรียนสร้างใหม่ เราควรทำชื่อเสียงให้โรงเรียนเราต้องตั้งใจเรียน ขยันเรียนให้มาก ๆ เพื่อชื่อเสียงของโรงเรียน และประเทศชาติของเรา”

ลักษณะของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการจัดการ หลักสูตร (Product Offerings) โรงเรียนมีหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่สำคัญ ความสำคัญเชิงเปรียบของแต่ละหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีหลักสูตรที่เปิดสอน ดังนี้ 1) หลักสูตรปกติ คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จัดให้มีวิชาเพิ่มเติมให้นักเรียนเลือกอย่างหลากหลายทั้งด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ แผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาจีน และแผนการเรียนภาษาไทย-สังคมศึกษา 2) หลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพพิเศษต่าง คือ หลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ คือ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์แบบเข้มข้น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) หลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน และพัฒนานักเรียนสู่มาตรฐานสากล คือ นักเรียนทุกคนเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับเจ้าของภาษา และภาษาจีน กลไกที่โรงเรียนใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนจบการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามหลักสูตร ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน ดังนี้ 1) การเปิดห้องเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย 2) การพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษในรายวิชาเพิ่มเติมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกคนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ทุกภาคเรียน 3) การพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพในการใช้ภาษาต่างประเทศที่ 2 ในรายวิชาเพิ่มเติม ภาษาจีนทุกคนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ทุกภาคเรียน 4) การพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีในรายวิชาเพิ่มเติมคอมพิวเตอร์ทุกคนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6

ทุกภาคเรียน 5) พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการ ได้แก่ ระบบงานสารบรรณ งานพัสดุ งานห้องสมุด งานทะเบียนวัดผล และการนำ Google Apps for Education มาพัฒนาการเรียนการสอน 6) พัฒนาระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่บูรณาการนโยบายสำคัญสู่การปฏิบัติโดยผ่านระบบครูที่ปรึกษาและหัวหน้าระดับชั้น เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ดี

วิสัยทัศน์ คือ โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มุ่งพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนผู้นำทางวิชาการ สืบสานพระราชดำริส ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วน พันธกิจ คือ พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากลทั้งในด้านผู้เรียน หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม บุคลากรและการบริการจัดการ สืบสานพระราชดำริส ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมี สมรรถนะหลักของโรงเรียน ประกอบด้วย1) ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา มีความสามารถในการแข่งขันเป็นผู้นำทางวิชาการและมีศักยภาพสู่การเป็นพลโลก 2) โรงเรียนมีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากลที่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 3) ผู้เรียนและบุคลากรปฏิบัติตนตามพระราชดำริส ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง4) บุคลากรมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพ 5) โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และมีค่านิยม คือ ศรัทธาสถาบัน มุ่งมั่นพัฒนา วัฒนธรรมองค์กร กล่าวคือ รู้รักสามัคคี เอื้ออาทรดุจญาติมิตร ซึ่งมีอัตลักษณ์ของโรงเรียน คือ ผู้นำทางวิชาการ สืบสานพระราชดำริส ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2 จำนวน ผู้บริหาร ครู นักเรียน พนักงานราชการ อัตรากำลัง ลูกจ้างประจำ

ตำแหน่ง	จำนวน
ผู้บริหาร	5
ครู	141
นักเรียน	2,891
พนักงานราชการ	5
อัตรากำลัง	9
ลูกจ้างประจำ	11

ที่มา: ฝ่ายบริหารงานวิชาการโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3, ตารางสรุปบุคลากร (สุพรรณบุรี: โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3, 2561), 26.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องดังนี้

อัมพรภักย์ บัวครอง ศึกษาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำ การจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่าการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาในแต่ละชั้น พบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับมากทุกชั้นตอน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา การประเมินผลและรายงานผล การสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ⁶⁶

สุรชาติ สุวรรณศรี ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองใหม่ จังหวัดชลบุรี โดยกำหนดปัญหา การนิเทศภายในโรงเรียน 4 ด้าน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนการปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผล โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน⁶⁷

อรพงษ์ อาษาเอื้อ ศึกษาปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตร และการนำเสนอสูตรไปใช้ ตามลำดับอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการนิเทศด้านการประเมินผลและ

⁶⁶ อัมพรภักย์ บัวครอง, “การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2” (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

⁶⁷ สุรชาติ สุวรรณศรี, “ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี” (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554), 50.

อยู่รายงานผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการของโรงเรียน⁶⁸

ชุติมา แย้มจำเมือง ศึกษากระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1.) กระบวนการนิเทศของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงมีชคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการออกแบบการทำงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการประสานงาน ด้านการจัดสรร ทรัพยากร ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประเมินสภาพปัญหา ตามลำดับ 2.) การปฏิบัติงานของ ครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงมีชคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา ด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถ ปฏิบัติได้เกิดผลจริง และด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน⁶⁹

พรรณภา มหาวิชา ศึกษากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประเมินสภาพการทำงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และด้านการจัดสรรทรัพยากร 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร คือ 1. ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานโดยมีการกำหนด เกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมจากการทำงานร่วมกัน 2.ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการงานตามความสำคัญและสิ่งที่เป็นเรื่องเร่งด่วน 3. ควรมีการนำทฤษฎี ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศ

⁶⁸ อรพงษ์ อาษาเอื้อ, “ปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี” (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554), 51.

⁶⁹ ชุติมา แย้มจำเมือง “กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

มาประยุกต์ 4. ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเลือกรูปแบบการปฏิบัติงานที่คล่องกับทรัพยากรที่มีอยู่
5. ควรให้ความรู้แนวทางวิธีการในการนิเทศอย่างหลากหลาย⁷⁰

อิสรนนท์ ศิริรัตนพานิชย์ ศึกษาวิจัยเรื่องการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา 2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนสกลวิทยา ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 11คน และกลุ่มครูผู้สอนจำนวน 46 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศ ตามแนวคิดของ สงัด อุทรานันท์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์แนวทางการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยาโดยวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ ด้านการส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ และด้านการดำเนินการนิเทศ 2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา 5 ประการ เป็นดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรประชุมและจัดทำโครงการการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และเอกสารคู่มือในการปฏิบัติการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ ควรร่วมกันวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความพึงพอใจและความต้องการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการดำเนินการนิเทศ ควรมีการจัดกิจกรรมสัมมนาและระดมความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน 4) ด้านการส่งเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ๆ และ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ ควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมิน โดยจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามการประเมินผล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงานโครงการ⁷¹

⁷⁰ พรรณภา มหาวิชา, “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร” (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), ง.

⁷¹ อิสรนนท์ ศิริรัตนพานิชย์, “การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา” (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), ง.

พัชรินทร์ ศิริมาตย์ ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร การทำวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน วิชยฐานะ ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูมีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้บริหาร ด้านการประเมินผล และด้านบุคลากร ทุกด้านมีความคิดเห็นในระดับมาก 2. เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. ประสบการณ์ในการทำงาน วิชยฐานะ ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05⁷²

ต่อศักดิ์ เนียมวิลัย ศึกษาวิจัยแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดย ภาพรวมพบว่าอยู่ในอันดับมาก อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก และ อันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้าน การออกแบบวิธีการทำงาน แนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามขอบเขตการนิเทศภายในของ Harris ทั้ง 6 ด้าน⁷³

สิริขวัญ สุพรรณคง ศึกษาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวนทั้งสิ้น 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของ กิลิตแมน, กอร์ดอนและรอส กอร์ดอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและราย

⁷² พุชรินทร์ ศิริมาตย์, “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2558), ง

⁷³ ต่อศักดิ์ เนียมวิลัย, “แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3” (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2559), ง.

ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากน้อยไปมาก ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่งและวิทยฐานะ ไม่แตกต่างกัน⁷⁴

ทัศกร โนชัย ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ได้ข้อสรุปว่า 1) ปัจจุบันสภาพที่เป็นจริงในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต้องหาวิธีการในการแก้ไขเป็นลำดับต่าง ๆ เริ่มต้นจาก การวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน การปรับปรุงแก้ไข การนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินการนิเทศภายในโรงเรียน การตรวจสอบการนิเทศภายในโรงเรียน และการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ที่ควรจะเป็นในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องพัฒนาต่อโดยเรียงลำดับเริ่มต้นจากการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศภายในโรงเรียน การตรวจสอบการนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินการนิเทศภายในโรงเรียน การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน สุดท้ายคือการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 3) ในด้านดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการพัฒนา โดยจะเรียงตามลำดับได้ดังนี้คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการตรวจสอบการนิเทศภายในโรงเรียนและด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 4) ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 คือ ควรที่จะให้การสนับสนุนให้ครูมีการศึกษาค้นคว้าทดลอง ปรับปรุง วิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศในโรงเรียนเพื่อให้งานนิเทศในโรงเรียนดำเนินการไปได้อย่างสำเร็จ⁷⁵

⁷⁴ สิริขวัญ สุพรรณคง, “การนิเทศการศึกษาโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1,” (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), ง.

⁷⁵ ทัศกร โนชัย, “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7” (การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), บทคัดย่อ

วิชชุดา เขียวชะอุ่ม ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขต ทพหลวงแจรงาม ค้นพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทพหลวงแจรงาม ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ในด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่ม ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ในด้านการช่วยเหลือครูโดยตรง ในด้านการพัฒนาทางวิชาชีพและด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) แนวทางการพัฒนา กระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทพหลวงแจรงาม ในด้านที่มีค่า มัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา ต่อไป เพื่อให้งานนิเทศในโรงเรียนดำเนินการไปได้อย่างสำเร็จ⁷⁶

จุฬารักษ์ โคตรจักร ศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการนิเทศ การศึกษา ในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทำการเรียงลำดับ ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ด้านการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ และ ด้านการประเมินผลและรายงานผล 2. แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 9 คือ 1) ควรจัดให้มีการประชุม ผู้บริหาร และครูทุกคน เพื่อที่จะศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศของโรงเรียน และความต้องการจากเสียง ของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูต้องทำการเพื่อวางแผนการดำเนินงานโดยแต่งตั้ง ครุนิเทศและ กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน 2) แต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศและ มีภาระงานไม่มาก และจัดการประชุมเพื่อเป็นการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน ให้ทุกคนทราบ และถือปฏิบัติ เป็นแนวทางเดียวกัน 3) ครูมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสื่อสำหรับ การนิเทศที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 4) ทำการปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน และใช้เทคนิคการจับคู่นิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลายและให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ

⁷⁶ วิชชุดา เขียวชะอุ่ม, “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทพหลวง แจรงาม” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2561), บทคัดย่อ.

5) ต้องมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการนิเทศต่อไป⁷⁷

งานวิจัยต่างประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องดังนี้

อัลมาดี ซอด (Al-madhi Sadd) ศึกษามิติการนิเทศของโรงเรียนทรศนะของกระทรวง ศึกษาธิการซีอุดีอารเบีย และศึกษานิเทศก์โรงเรียนประจำเมืองรียาร์ด จากการตอบแบบสอบถามของศึกษานิเทศก์ 202 คน และวิเคราะห์เอกสาร ผลแสดงให้เห็นช่องว่างว่าศึกษานิเทศก์และการนิเทศของ กระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการนิเทศ การพัฒนาทีมงานภาวะ ผู้นำ การสร้างความสัมพันธ์ การคมนาคม และการประเมินผล พบว่าไม่แตกต่างกันที่เกี่ยวข้องกับ ตัวแปร ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียนที่รับผิดชอบตำแหน่ง เห็นว่า การนิเทศ ตามนโยบาย ไม่กระทบต่อผลการปฏิบัติการนิเทศ แสดงให้เห็นถึงกระทรวงศึกษาธิการสามารถ ลดช่องว่างโดยให้อิสระทางความคิดแก่การปฏิบัติงานนิเทศ⁷⁸

เบอร์เฮน (Berhane) ศึกษาวิจัยเพื่อประเมินแนวปฏิบัติและความท้าทายของการนิเทศ การเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา มีประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถม 24 แห่งที่มีผู้อำนวยการ โรงเรียน 24 คน และครู 157 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่เพียงพอต่อความต้องการของครูในกระบวนการนิเทศการศึกษา ขาดความร่วมมือและการประสานงานซึ่งกันและกัน ผู้อำนวยการโรงเรียนมีข้อจำกัดที่หลากหลาย ในกระบวนการนิเทศหลายประการ เช่น ภาระงานที่มากจนเกินไป⁷⁹

อดู อคินลอย และโอลายี (Adu, Akintoye and Olaoye) ศึกษามุมมองของปัญหาและ วิธีการในการนิเทศภายในและนิตศภายนอกโรงเรียน ว่าการดำเนินงานนิเทศคือกิจกรรมที่สำคัญ ในการบริหารการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไป

⁷⁷ จุฬารักษ์ โคตรจักร, “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรธรรณวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563), บทคัดย่อ.

⁷⁸ Sadd M Al-Madi, **The Dimension School Supervision As Viewed By Saudi Arabia’Ministry Of Educational Riyadh School District Supervisor. B**, [Online], accessed 6 April 2020, available From <http://umi.com/dissertation/fullcit/3114807>.

⁷⁹ Berhane Assefa Ektyaw, “The Praticce and Challenges of instructional supervision in Asossa zone primary school” (Jimma University, 2014), 5.

ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงควรที่จะมีการดำเนินงานนิเทศจากทั้งภายในหรือภายนอกหน่วยงานเพื่อเป็นการหาแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแต่ละโรงเรียน สถาบัน จึงต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานนิเทศ ทักษะและความสามารถของผู้บริหารในการกำกับดูแลการดำเนินงานนิเทศให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานนิเทศจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการสร้างกลุ่มสำหรับการทำงานของครูที่มีความสามัคคีและมีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายเดียวกัน⁸⁰

ซาชาเรียล (Zachariah) ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในประเทศเคนยา โดยพบว่าผลการวิจัยคือ การนิเทศการเรียนการสอนนับว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเกิดการปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนของข้าราชการ ความเชื่อตรงต่อหน่วยงาน ซึ่งประโยชน์ของการดำเนินงานนิเทศ คือ การอำนวยความสะดวกในการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการของนักเรียน การปรับปรุงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู รวมไปถึงการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของตัวเองได้ ซึ่งปัญหาหลัก ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานนิเทศการเรียนการสอน คือ การขาดความสม่ำเสมอการดำเนินงานของผู้บริหารและขาดทรัพยากร ทั้งนี้ผู้บริหารควรมีการกำหนดการพัฒนาที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศการจัดการเรียนการสอนและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น⁸¹

อัลเครเดม (Alkrdem) ศึกษาเกี่ยวกับการขาดข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการนิเทศการเรียนการสอนตามโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลอูดีอาละเบีย โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับการรับรู้ถึงการนิเทศการเรียนการสอนของครู ดังนั้น จุดประสงค์หลักของการศึกษานี้คือเพื่อตรวจสอบสิ่งที่ครูระดับมัธยมศึกษาเห็นว่าเป็นการนิเทศการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผล และเพื่อตรวจสอบสถานะปัจจุบันของแนวทางปฏิบัติและขั้นตอนการควบคุมการเรียนการสอนตามโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลอูดีอาละเบียจากการรับรู้ของครูใหญ่ ครู และเขต เจ้าหน้าที่การศึกษา คำถามการวิจัยเฉพาะเจาะจงที่เน้นที่การรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามและความชอบสำหรับการมุ่งเน้นและการปฏิบัติของการนิเทศการเรียนการสอนตามโรงเรียน บุคลากรผู้ควบคุมดูแล โปรแกรมการพัฒนาบุคลากร

⁸⁰ Emmanuel Adu, Gbadegesin M. Akinloye, and Olabisi F. Olaoye, "Internal and External School Supervision : Issues, Challenges and Wayforward," **International Journal of Educational Sciences** 7, 2 (2014): 269-278.

⁸¹ Zachariah Wanzare, "Instructional Supervision in Public Secondary Schools in Kenya," **Educational Management Administration & Leadership Journal** 40, 2 (March 2012): 188-216.

ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน และการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการสำหรับแนวทางการนิเทศเพื่อ การปรับปรุง แบบสำรวจถูกนำมาใช้ในการศึกษานี้ รวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาโดยใช้ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ แบบสอบถามเสร็จสิ้นโดยครู 272 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้เข้าร่วม 33 คน ส่งผลให้มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 305 คน ผลการวิจัยพบว่าการกำกับดูแลถูกขัดจังหวะ ด้วยการปฏิบัติที่น่าสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการตกเป็นเหยื่อ การข่มขู่ ความไม่สอดคล้องกัน ความสับสน และอคติ ผู้บังคับบัญชาขาดทักษะการกำกับดูแลที่จำเป็น ไม่จริงจังกับบทบาทการกำกับดูแล และ ด้วยเหตุนี้ ครูจึงไม่ได้รับการดูแลอย่างจริงจัง นอกจากนี้ ผลการวิจัยของการศึกษานี้บ่งชี้ว่าการนิเทศ การสอนมีลักษณะโดยความคาดหวังในบทบาทที่ขัดแย้งกันซึ่งทำให้เกิดความเครียดและความ ไม่ไว้วางใจสำหรับครูและผู้บังคับบัญชาการสอน และการพัฒนานโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการนิเทศการสอนเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสนใจมากที่สุด ท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงที่เสนอสำหรับการปรับปรุงแนวปฏิบัติในการนิเทศ ตามผลการศึกษา ได้แก่ส่งเสริม ให้ผู้บังคับบัญชามีความเป็นกลางและเป็นมิตรกับครู ส่งเสริมให้ครูใหญ่มีบทบาทนำในการนิเทศ ตามโรงเรียนโดยพัฒนาความสนใจในการนิเทศ ปล่อยให้ตนเองได้รับการดูแลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ของคณาจารย์ และมีส่วนร่วมในการสอนในห้องเรียนเพื่อทำความเข้าใจกับกิจกรรมในห้องเรียน ที่กำลังดำเนินอยู่ ให้อำนาจและสิ่งจูงใจที่เหมาะสมแก่ครูที่ได้รับรายงานการกำกับดูแลที่ดีหรือริเริ่ม เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ และส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการทำงาน เป็นทีมระหว่างครูและหัวหน้างานสอน⁸²

---

⁸² Alkrdem Mofareh, “School-based instructional supervision in Saudi Arabian public secondary schools” [Online], accessed 26 November 2021, Available From <https://etheses.whiterose.ac.uk/2335>.

สรุป

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะเป็นกระบวนการในพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมกัน ในพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยต้องอาศัยความร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำกันและกันในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาของโรงเรียน อีกทั้งกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษายังฝึกฝนตัวของครูให้ปฏิบัติงานในวิชาชีพแบบประชาธิปไตยในสถานการณ์จริง โดยการวางแผนงานและทำงานอย่างเป็นระบบ มีความเป็นวิทยาศาสตร์ที่สามารถตรวจสอบได้ ส่งผลให้ครูมีความสามารถในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคมที่ก้าวรุดหน้าไป และเป็น การช่วยเหลือการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และยังเป็น การให้ฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอน โดยมีหลักการอยู่ที่ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นการดำเนินการผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อ และเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติกรนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงานผล

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 2) เพื่อทราบผลเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายใน ที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะที่แตกต่างกัน โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากรของการวิจัยคือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 คนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครู จำนวน 108 คน โดยผู้บริหารและครู เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ซึ่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย รายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากเอกสาร ข้อมูลทางสถิติ รายงาน บทความต่าง ๆ ตลอดจนวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการวิจัย ขอคำแนะนำจาก อาจารย์ที่ปรึกษา รับข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเสนอโครงการค้นคว้า อีสรระต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขออนุมัติโครงการค้นคว้าอีสรระจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัย สร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ นำเครื่องมือใช้กับประชากร เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

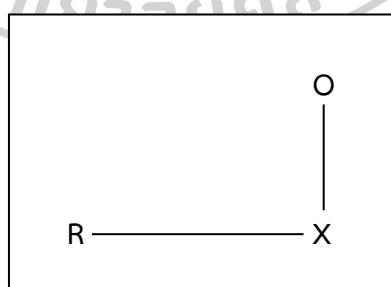
นำเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องตามหลักวิชาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ แล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์สถิติที่ใช้การวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีแผนแบบงานวิจัยในลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวะการณ์ไม่มีการทดลอง (The One Shot, Non-Experimental Case - Study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (Diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ	R	หมายถึง	ตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่ม
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา

แผนภูมิที่ 5 แผนแบบการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ประกอบด้วย ผู้บริหาร 12 คน ครู 134 คน รวม 146

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 จำนวน 108 คน ซึ่งได้มาโดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)⁸³ แล้วเลือกตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่ง

ตารางที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่ง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1) ผู้บริหารโรงเรียน	12	9
2) ครู	134	99
รวม	146	108

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ ตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่
  - 1.1 เพศ หมายถึง เพศหญิง หรือ เพศชาย
  - 1.2 อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่า 30 ปี 2) 31-40 ปี 3) 41-50 ปี และ 4) 51 ปีขึ้นไป
  - 1.3 วุฒิทางการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท 3) ปริญญาเอก
  - 1.4 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ 1) ไม่เกิน 5 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี 4) 16 ปีขึ้นไป

⁸³ R. V. Krejcie and D. W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational and Psychological Measurement* 30 (1970): 608.

1.5 วิทยฐานะ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ไม่มีวิทยฐานะ 2) ชำนาญการ 3) ชำนาญการพิเศษ

2. ตัวแปรตาม คือ กระบวนการนิเทศภายใน 5 ด้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกระบวนการดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ หมายถึง ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ สืบหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล และมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นสารสนเทศ สืบหาข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง มีการตรวจสอบถามปัญหา ความต้องการและรับความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน อย่างเป็นระบบ เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข และนำข้อมูลที่ได้รับ มาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน

2.2 การวางแผนการนิเทศ หมายถึง ศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาสุพรรณบุรี และจัดทำแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกัน กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ คณะครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการศึกษา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ ประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายใน เพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ กำหนดโครงการ กิจกรรม เพื่อปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการนิเทศตามความรู้ความสามารถ และส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน จัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และการสรุปผล ติดตาม และประเมินผลขั้นตอนการวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2.3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ หมายถึง มีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือสำหรับการนิเทศภายในและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับเครื่องมือ

ที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือการนิเทศภายใน การจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน และเครื่องมือเพื่อช่วยในการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง และนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง

2.4 การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการนิเทศภายใน ประชุมชี้แจงคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน สร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่คณะครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน รับฟังความคิดเห็นของคณะครูในระหว่างการดำเนินการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ มีการประชุมทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน เพื่อสะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน นำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนและปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2.5 การประเมินผลและรายงาน หมายถึง วางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยแบ่งการประเมินผลการนิเทศภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ โดยมีการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ ส่งเสริมให้ครูสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน ประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ด้าน ประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม และมีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศภายในให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง เก็บผลการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสะดวกต่อการใช้งาน นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ มาใช้เป็นแนวทางในพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไปและการระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา⁸⁴

⁸⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (กรุงเทพฯ: หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562), 9-11.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใน คือ 1) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ซึ่งแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล ประกอบไปด้วยคำถามทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ (forced choice) ให้ข้อมูลเรื่อง เพศ อายุ วุฒิต่างการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิด จัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's Five Scale)⁸⁵ โดยมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เพื่อให้เกิดความเที่ยงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษามาพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุม

⁸⁵ Rensis Likert, *New Pattern of Management* (New York: McGraw – Hill Book Company, 1961), 74.

ขั้นตอนที่ 2 นำเครื่องมือมาพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยวิเคราะห์ และประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยเมื่อพัฒนาและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (index of item objective congruence) ตรวจสอบหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้เพื่อปรับแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์ ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่ามากกว่า 0.60-1.00 ผู้วิจัยใช้คำถามทุกข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือที่พัฒนาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหาร และครูโรงเรียนสวนแตงวิทยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 คน และครู 20 คน รวม 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.961

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบประเมินที่ได้ลงเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือ จากโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้
2. จัดเตรียมแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง พร้อมนัดหมายวันเวลาในการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้บริหารและครู โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) จำนวน 108 คน ซึ่งหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์การนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำค่ามัชฌิมเลขคณิตไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)⁸⁶ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ มีรายละเอียดดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 - 5.00 แสดงว่า ภาระงานการนิเทศภายในโรงเรียนโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 - 4.49 แสดงว่า ภาระงานการนิเทศภายในโรงเรียนโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 - 3.49 แสดงว่า ภาระงานการนิเทศภายในโรงเรียนโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 - 2.49 แสดงว่า ภาระงานการนิเทศภายในโรงเรียนโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 - 1.49 แสดงว่า ภาระงานการนิเทศภายในโรงเรียนโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

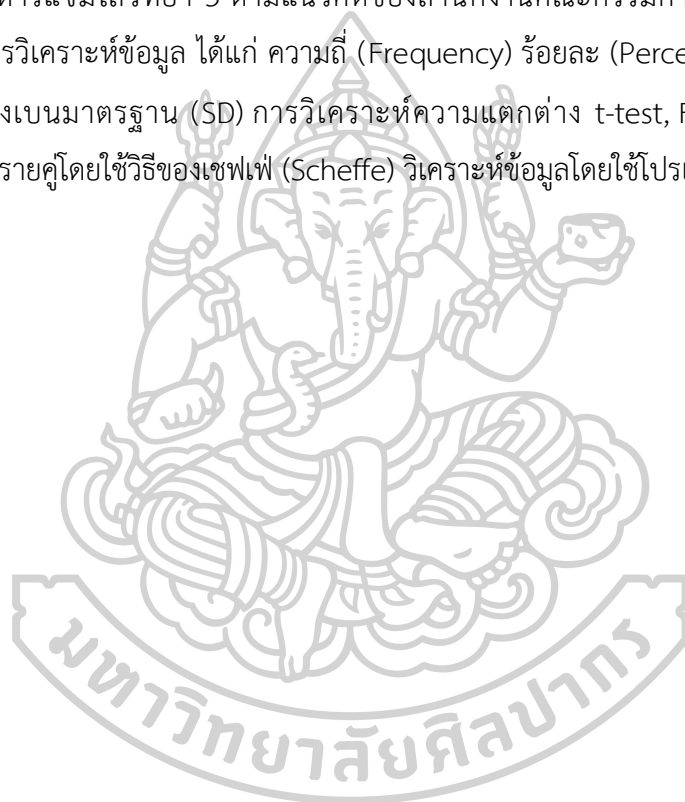
3) การเปรียบเทียบภาระงานการนิเทศภายในที่มีเพศ อายุ วุฒิต่างการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะที่แตกต่างกัน และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

---

⁸⁶ John W. Best, Research in Education, 4th ed. (Englewood Cliffs : Prectice Hall, Inc., 1983), 190.

สรุป

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 2) เพื่อทราบผลเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะที่แตกต่างกัน ประชากรคือ ข้าราชการครู โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ประกอบด้วย ผู้บริหาร 12 คน ครู 134 คน รวม 146 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) มัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ความแตกต่าง t-test, F-test และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 จำนวน 108 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามจึงทำการนำผลที่ได้รับหาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ตามกระบวนการนิเทศ 5 ด้าน ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 รวมทั้งสิ้น 108 คน เพื่อทำการวิเคราะห์ตาม เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ โดยใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n)	ร้อยละ (Percentage)
1. เพศ		
- ชาย	30	27.78
- หญิง	78	72.22
รวม	108	100
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	21	19.44
- 31 – 40 ปี	48	44.44
- 41 – 50 ปี	27	25.00
- 51 ปีขึ้นไป	12	11.12
รวม	108	100
3. วุฒิทางการศึกษา		
-ปริญญาตรี	61	56.48
-ปริญญาโท	44	40.74
-ปริญญาเอก	3	2.78
รวม	108	100
4. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน		
- ต่ำกว่า 5 ปี	41	37.96
- 6 – 10 ปี	17	15.74
- 11 – 15 ปี	24	22.22
- 16 ปีขึ้นไป	26	24.08
รวม	108	100
5. วิทยฐานะ		
- ไม่มีวิทยฐานะ	51	47.22
- ชำนาญการ	23	21.29
- ชำนาญการพิเศษ	34	31.49
รวม	108	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้รับมานั้นพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 72.20 และเป็นเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 27.80 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้รับมานั้นพบว่า มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 และน้อยที่สุดคือ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.10 วุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้รับมานั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 40.70 และน้อยที่สุดคือมีวุฒิทางการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้รับมานั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 5 ปี มากที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 16 ปีขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 11 - 15 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 22.20 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 6 - 10 ปี น้อยที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70 วิทยฐานะของผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัย ได้รับมานั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีวิทยฐานะ มากที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 47.20 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และมีวิทยฐานะชำนาญการ น้อยที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในบริหารแจ่มใสวิทยา 3 เพื่อทำการตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับใด ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการใช้การวิเคราะห์จาก ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ซึ่งจะเห็นได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ดังปรากฏในตาราง 5

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับการปฏิบัติ กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวม

(n = 108)

ด้านที่	การศึกษาในโรงเรียน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	3.97	0.86	มาก
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.07	0.84	มาก
3	ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	3.81	0.84	มาก
4	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.14	0.82	มาก
5	ด้านการประเมินผลและรายงานผล	4.02	0.84	มาก
	รวม	4.00	0.84	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.84) และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X} = 4.14$, SD = 0.82) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.07$, SD = 0.84) ด้านการประเมินผลและรายงานผล ($\bar{X} = 4.02$, SD = 0.84) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 3.97$, SD = 0.86) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ ($\bar{X} = 3.81$, SD = 0.84) ตามลำดับ พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย (SD = 0.82 - 0.86) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรเทาแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา

(n = 108)

ข้อที่	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.13	0.76	มาก
2	มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ	3.94	0.84	มาก
3	มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล และจัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศ	4.30	0.75	มาก
4	มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก	4.03	0.85	มาก
5	มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง	4.24	0.72	มาก
6	มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	3.78	0.96	มาก
7	มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ	3.76	0.95	มาก
8	มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข	3.70	1.02	มาก
9	มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน	3.84	0.91	มาก
รวม		3.97	0.86	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ชั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล และจัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.75$) มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.24$, $SD = 0.72$) มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.76$) มีมีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.85$) มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.84$) มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.84$, $SD = 0.91$) มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.96$) มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.95$) มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข ($\bar{X} = 3.70$, $SD = 1.02$) และเมื่อพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($SD = 0.72 - 1.02$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 7 ตารางที่ 7 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการ
นิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการวางแผนการนิเทศ

(n = 108)

ข้อที่	ด้านการวางแผนการนิเทศ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และจัดทำแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกัน	3.97	0.84	มาก
2	มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ	4.06	0.86	มาก
3	คณะครูมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ผลการศึกษา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ	3.90	0.86	มาก
4	มีการประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน	4.10	0.82	มาก
5	มีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ	3.91	0.86	มาก
6	มีการกำหนดโครงการ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	4.07	0.82	มาก
7	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายในตามความรู้ความสามารถ และส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน	3.94	0.85	มาก
8	มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน	4.11	0.82	มาก
9	มีการจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน	4.37	0.79	มาก
10	มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน	4.09	0.85	มาก
11	มีการสรุปผล ติดตาม และประเมินผลขั้นตอนการวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	4.23	0.84	มาก
รวม		4.07	0.84	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ชั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ มีการจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.79$) มีการสรุปผล ติดตาม และประเมินผลขั้นตอนการวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.23$, $SD = 0.87$) มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.82$) มีการประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.82$) มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.85$) มีการกำหนดโครงการ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.82$) มีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.86$) มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และจัดทำแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกัน ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.84$) มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายในตามความรู้ความสามารถ และส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.85$) มีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.86$) คณะครูมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ผลการศึกษา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.86$) และเมื่อพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($SD = 0.79 - 0.86$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

(n = 108)

ข้อที่	การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	มีการประชุมคณะผู้บริหารและครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือสำหรับการนิเทศภายใน	3.77	1.03	มาก
2	เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน	3.66	1.10	มาก
3	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้บริหารและครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือการนิเทศภายใน เป็นต้น	3.81	0.91	มาก
4	มีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน และเครื่องมือเพื่อช่วยในการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น	3.91	0.84	มาก
5	มีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง	3.89	0.96	มาก
รวม		3.81	0.84	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ชั้นตอนที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, $SD = 0.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ มีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน และเครื่องมือเพื่อช่วยในการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.84$) มีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.96$) มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้บริหารและครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือการนิเทศภายใน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.81$, $SD = 0.91$) มีการประชุมคณะผู้บริหารและครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือสำหรับการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 1.03$) เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน

($\bar{X}$ = 3.66, SD = 1.10) และเมื่อพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย (SD = 0.84 - 1.10) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศ

(n = 108)

ข้อที่	ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายใน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการนิเทศภายใน	4.05	0.84	มาก
2	มีการประชุมชี้แจงผู้บริหารและครู ในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน	4.00	0.88	มาก
3	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้บริหารและครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน	4.01	0.82	มาก
4	มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในระหว่างการดำเนินการนิเทศภายใน	3.99	0.92	มาก
5	มีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้	4.14	0.81	มาก
6	มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม	4.18	0.80	มาก
7	ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร	4.42	0.73	มาก
8	มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ	4.41	0.76	มาก
9	มีการประชุมทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน เพื่อสะท้อนปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกัน	4.11	0.84	มาก
10	มีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนและสร้างขวัญกำลังใจ	4.09	0.84	มาก
11	มีการปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	4.13	0.78	มาก
รวม		4.14	0.82	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ชั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.73$) มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.41$, $SD = 0.76$) มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศ ภายในในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.80$) มีการดำเนินการนิเทศภายใน ตามปฏิทินการนิเทศ และตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.81$) มีการปรับปรุงกระบวนการ นิเทศภายในให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.78$) มีการประชุมทบทวน การปฏิบัติงานตามขั้นตอน เพื่อสะท้อนปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.84$) มีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียน การสอนและสร้างขวัญกำลังใจ ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.84$) มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ภายใน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.84$) มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้บริหารและครุครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.82$) มีการประชุมชี้แจงผู้บริหารและครู ในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผน การดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.88$) มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในระหว่างการดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.92$) และเมื่อพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($SD = 0.73 - 0.92$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศ
ภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ด้านการประเมินผลและรายงานผล

(n = 108)

ข้อที่	ด้านการประเมินผลและรายงานผล	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในที่ชัดเจนและเป็นระบบ	4.06	0.75	มาก
2	แบ่งการประเมินผลการนิเทศภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ	3.89	0.89	มาก
3	มีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ	3.82	0.94	มาก
4	มีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน	3.95	0.84	มาก
5	มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ด้าน	4.06	0.88	มาก
6	มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม	4.05	0.87	มาก
7	มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศภายในให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ	4.13	0.80	มาก
8	มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง	4.08	0.81	มาก
9	มีการเก็บผลการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสะดวกต่อการใช้งาน	4.10	0.79	มาก
10	นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป	4.08	0.81	มาก
11	มีการระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและครูในการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา	4.00	0.90	มาก
รวม		4.02	0.84	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่ากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ชั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศภายในให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.80$) มีการเก็บผลการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสะดวกต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.10$, $SD = 0.79$) มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.81$) นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ มาใช้เป็นแนวทางในพัฒนาการนิเทศภายใน ครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.81$) มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.75$) มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ด้าน ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.88$) มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.87$) มีการระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและครูในการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.90$) มีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.84$) แบ่งการประเมินผลการนิเทศภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.89$) มีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.94$) และเมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($SD = 0.75 - 0.94$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

จากการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ทั้ง 5 ชั้นตอน ได้แก่ ชั้นตอนที่ 1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนา ชั้นตอนที่ 2 ด้านการวางแผนการนิเทศ ชั้นตอนที่ 3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ชั้นตอนที่ 4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ชั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ นำมาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ตามตารางที่ 5 - 10 และนำผลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านวุฒิทางการศึกษา ด้านประสบการณ์ปฏิบัติงาน ด้านวิทยฐานะ ต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างทาง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์
ในการปฏิบัติงาน วิทยฐานะ ต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใส
วิทยา 3

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างทาง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์
ในการปฏิบัติงาน วิทยฐานะ สามารถสรุปเป็นตารางรายด้านดังตารางที่ 11-15

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางเพศต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหาร
แจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

เพศ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	t	Sig.
ชาย	30	3.74	0.82	-2.81	0.01*
หญิง	78	4.14	0.60		

*P < 0.01 จึงเรียกว่า Sig และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 11 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศต่อกระบวนการนิเทศ
ภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ผู้บริหารและครูมีเพศที่ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ 0.01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางอายุต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหาร
แจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

อายุ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	F	Sig.
ต่ำกว่า 30 ปี	21	3.98	0.54	0.41	0.75
31-40 ปี	48	4.10	0.66		
41-50 ปี	27	3.93	0.80		
51 ปีขึ้นไป	12	4.04	0.78		

จากตารางที่ 12 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ผู้บริหารและครูมีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางวุฒิทางการศึกษาต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

วุฒิทางการศึกษา	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	F	Sig.
ปริญญาตรี	61	4.02	0.72	0.13	0.88
ปริญญาโท	44	4.02	0.67		
ปริญญาเอก	3	4.23	0.44		

จากตารางที่ 13 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านวุฒิทางการศึกษาต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ผู้บริหารและครูมีวุฒิทางการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางประสบการณ์การปฏิบัติงานต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	F	Sig.
ไม่เกิน 5 ปี	41	4.14	0.59	0.70	0.55
6-10 ปี	17	3.97	0.86		
11-15 ปี	24	4.01	0.69		
16 ปีขึ้นไป	26	3.90	0.72		

จากตารางที่ 14 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านประสบการณ์การปฏิบัติงานต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ผู้บริหารและครูมีประสบการณ์ปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางวิทยฐานะต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหาร
แจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

วิทยฐานะ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	F	Sig.
ไม่มีวิทยฐานะ	51	4.06	0.62	3.25	0.04*
ชำนาญการ	23	4.27	0.65		
ชำนาญการ พิเศษ	34	3.81	0.76		

*P < 0.05 จึงเรียกว่า Sig และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 15 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านวิทยฐานะต่อกระบวนการ
นิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงต้องทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ
ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของวิทยฐานะต่อกระบวนการนิเทศภายใน
โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา3 เป็นรายคู่

วิทยฐานะ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ไม่มีวิทยฐานะ	ชำนาญการ	ชำนาญการพิเศษ
		4.06	4.27	3.81
ไม่มีวิทยฐานะ	4.06	-	0.21	0.24
ชำนาญการ	4.27		-	0.46*
ชำนาญการพิเศษ	3.81			-

*P < 0.05 จึงเรียกว่า Sig และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของวิทยฐานะต่อกระบวนการ
นิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา3 พบว่า วิทยฐานะชำนาญการมีความคิดเห็นต่อกระบวนการ
นิเทศสูงกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 2) เพื่อทราบผลเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายใน ที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะที่แตกต่างกัน โดยใช้โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 108 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากจำนวนผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t-test F-test และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ตลอดจนนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีข้อค้นพบ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.84) และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.14$, SD = 0.82) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.07$, SD = 0.84) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.02$, SD = 0.84) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา ($\bar{X} = 3.97$, SD = 0.86) ด้านการสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ ($\bar{X} = 3.81$, SD = 0.84) ตามลำดับและมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า สถานภาพด้านอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน ต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนสถานภาพด้านเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย และสถานภาพด้านวิทยฐานะ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยวิทยฐานะชำนาญการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 และสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทุกแห่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ให้ข้อมูลกับครูในด้านการจัด การเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพของนักเรียน เสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู และเป็นการสร้าง สัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูในสถานศึกษา โดยกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นจำเป็น จะต้องมีการวางแผนให้งานดำเนินไปตามขั้นตอนที่วางไว้โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำหรับ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังให้ นโยบายว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สันติ บุญภิรมย์ กล่าวว่า การนิเทศ ภายในสถานศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพโดย บุคลากรภายในของสถานศึกษาเป็นหลัก และในบางโอกาสก็เรียนเชิญบุคลากรจากภายนอกมาเป็น วิทยากรร่วมด้วยเพื่อให้การพัฒนานักเรียนได้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนการชี้แนะการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับครูรวมทั้ง บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และการนิเทศการศึกษาเป็นความต้องการความสำเร็จตาม

เป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬารักษ์ โคตรจักร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณ วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียนโรงเรียน ภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อทำการเรียงลำดับค่ามัธมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย สามารถเรียงลำดับไปดังนี้ ดังนี้ (1) ด้านการวางแผนการนิเทศ (2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา (3) ด้านการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา (4) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ และ (5) ด้านการประเมินผลและรายงานผล 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 9 คือ (1) ควรจัดให้มีการประชุม ผู้บริหารและครูทุกคน เพื่อที่จะศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศของโรงเรียน และความต้องการจากเสียง ของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูต้องทำการเพื่อวางแผนการดำเนินงานโดยแต่งตั้ง ครูนิเทศ และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน (2) แต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศ และมีภาระงานไม่มาก และจัดการประชุมเพื่อเป็นการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน ให้ทุกคนทราบ และถือปฏิบัติ เป็นแนวทางเดียวกัน (3) ครูมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสื่อสำหรับ การนิเทศที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (4) ทำการปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน และใช้เทคนิคการจับคู่นิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลายและให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ และ (5) ต้องมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการนิเทศต่อไป ดังนั้น กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 สามารถ อภิปรายผลในแต่ละขั้นตอนได้ ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีการประชุม ระดมความคิดเห็นเพื่อร่วมกันสะท้อนสภาพปัญหา ที่เกิดขึ้น โดยเริ่มตั้งศึกษาจากสภาพปัญหาจริงที่พบ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อสืบหาข้อความจริง และความต้องการในการพัฒนา มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน วิจัย แบบสำรวจ แบบสอบถาม ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล เป็นต้น ผ่านช่องทางการรับฟังที่ หลากหลายและนำผลที่ได้นำมาวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาเพื่อใช้ เป็นข้อมูลในการดำเนินงานนิเทศ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนและหลัง และส่ง เสริมการนิเทศใน ลำดับต่อไป มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพรภักย์ บัวครอง ที่ศึกษาเรื่อง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำ การจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาในแต่ละชั้น พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ทุกชั้นตอน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 2) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 3) การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา 4) การประเมินผลและรายงานผล และ 5) การสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติมา แยมจำเมือง ที่ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการออกแบบการทำงาน 2) ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน 3) ด้านการประสานงาน 4) ด้านการจัดสรร ทรัพยากร 5) ด้านการอำนวยความสะดวก และ 6) ด้านการประเมินสภาพปัญหา ส่วนการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 2) ด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง และ 3) ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

1.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใส วิทยา 3 มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุพรรณบุรี มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน วางแผนการทำงาน และกำหนดขั้นตอนในการทำงานให้ชัดเจน และจัดทำแผนให้สอดคล้องกัน โดยระบุผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ตามหน้าที่โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงานที่มีความรู้ความสามารถ ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน โดยนำทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เช่น รูปแบบ การบริหารจัดการ (POSDCoRB) ของ กุลิคและเออร์วิกค์ (Gulick and Urwick) ที่เป็นการบริหารงานที่มีการวางแผนงาน การจัดการบุคลากร การประสานงาน การรายงานติดตามผล มีการกำหนด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขว่าปัญหาใดควรแก้ไขเป็นปัญหาแรก ถ้าพบปัญหาที่ใหญ่ ควรได้รับ

การพิจารณาอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น ๆ จึงต้องมีการประชุมคณะครูเพื่อร่วมวิเคราะห์ผล การศึกษามาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ตามลำดับตามที่กล่าวมา มีการประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการ นิเทศภายใน กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและ ความต้องการ การกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตาม วัตถุประสงค์ของสถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการนิเทศตาม ความรู้ความสามารถ และมีการส่งเสริมให้บุคลากรทำความเข้าใจขอช่วยอำนาจหน้าที่ และบทบาท ของผู้นิเทศภายในโรงเรียน การจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของ โรงเรียน การจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายใน การจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อเป็น แนวทางในการดำเนินงาน และการสรุปผล ติดตาม และประเมินผลขั้นตอนการวางแผน และกำหนด ทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรพันธ์ ศิริรัตนพาณิชย์ ที่ศึกษาเรื่อง การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ
- 2) ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ
- 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศ
- 4) ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ และ
- 5) ด้านการดำเนินการนิเทศ ส่วนแนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา

5 ประการ มีดังนี้

- 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ กล่าวคือ ควรประชุมและจัดทำโครงการการนิเทศ จัดทำปฏิทิน การนิเทศ และเอกสารคู่มือในการปฏิบัติการนิเทศ
- 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ กล่าวคือ ควรร่วมกันวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความพึงพอใจและความต้องการนิเทศการศึกษา
- 3) ด้านการดำเนินการนิเทศ กล่าวคือ ควรมีการจัดกิจกรรมสัมมนาและระดมความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน
- 4) ด้านการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ แก่ผู้ปฏิบัติงาน กล่าวคือ ควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาแนวทาง การดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ๆ และ
- 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ กล่าวคือ ควรจัดให้บุคลากร ในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมิน โดยจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตาม การประเมินผล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงานโครงการ

1.3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียน บรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการแต่งตั้งคำสั่งในการดำเนินการอบรมครู ในการสร้างสื่อ เครื่องมือ ในการนิเทศ โดยจะมีการอบรมให้ความรู้กับครูในการสร้างสื่อ เครื่องมือ อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้น จากการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือ นิเทศที่หลากหลาย และสามารถ ประเมินการนิเทศได้อย่างครอบคลุม เช่น แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ โทรศัพท์มือถือ และสื่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เครื่องมือในการนิเทศ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เปิดโอกาสครู

มีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจกับ คณะครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศการศึกษา ประเภทส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู จัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการณ์สอน และ เครื่องมือเพื่อแก้ไขการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น และนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจังเพื่อเตรียม ความพร้อมในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด และเหมาะสมกับผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพงษ์ อาษาเอื้อ ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงตามลำดับ คะแนนเฉลี่ยรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 4) ด้านหลักสูตร และ 5) การนำเสนอหลักสูตรไปใช้

1.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนบริหาร แจ่มใสวิทยา 3 มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินงาน จากนั้นมีการประชุมชี้แจงคณะครู ในการดำเนินการนิเทศภายใน และวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับกระบวนการ นิเทศภายใน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตาม ขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สืบเนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการจัดการนิเทศภายในเป็น 2 รูปแบบ คือแบบแรก เป็นการนิเทศแบบคู่สัญญา คือการนิเทศร่วมกัน ระหว่างครูสองคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยการจับคู่กันตามวิชาเอกที่ ตรงกัน และมีการเปลี่ยนคู่การนิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อย่างหลายรูปแบบ และรูปแบบที่สอง เป็นการนิเทศภายในโรงเรียน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน จะทำการนิเทศภายในในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบัน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 จัดการนิเทศ 2 ครั้ง ต่อปีการศึกษา ซึ่งการนิเทศภายในของโรงเรียน มีการดำเนินการมาโดยตลอด ทั้งระบบการนิเทศภายในแบบ Onsite และ การนิเทศภายใน แบบ Online โดยการนิเทศภายในของโรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม ที่สำคัญผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนยังเล็งเห็นความสำคัญร่วมกัน มีการรับฟัง ความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายใน จึงทำให้ผู้นิเทศภายใน ปฏิบัติตนเป็น กัลยาณมิตรมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ มีการสร้างขวัญกำลังใจใน การปฏิบัติงานหลังจากการปฏิบัติการนิเทศ มีการสะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น การประชุมกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การประชุมร่วมกันระหว่างครูทั้งโรงเรียน เพื่อให้เกิด

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาวิธีในการแก้ไขปัญหา โดยยึดหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคล และยอมรับในความคิดซึ่งกันและกัน และขั้นสุดท้ายคือการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน ปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อศักดิ์ เนียมวิสัย ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศ ภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดย ภาพรวมพบว่าอยู่ในอันดับมาก อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก และ อันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้าน การออกแบบวิธีการทำงาน แนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามขอบเขตการนิเทศภายในของ Harris ทั้ง 6 ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริขวัญ สุพรรณคง ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่ามัธยฐานลดจากน้อยไปมาก ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่งและวิทยฐานะไม่แตกต่างกัน

1.5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการมีการดำเนินการประเมินผล 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และ หลังการดำเนินการ โดยให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ ส่งเสริมให้ครูมีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน หลังจากการนิเทศภายในจะมีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงานผล ซึ่งมีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม และมีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศการศึกษาให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ รวมไปถึงการติดตามผลการดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินเก็บไว้อย่างเป็นระบบทำให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างเป็นระบบ นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ และหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป โดยระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการประเมินผลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ มหาวิชา ที่ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด

กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน 2) ด้านการอำนวยความสะดวก 3) ด้านการประสานงาน 4) ด้านการประเมินสภาพการทำงาน 5) ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และ 6) ด้านการจัดสรรทรัพยากร แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานโดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมจากการทำงานร่วมกัน ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการงานตามความสำคัญและสิ่งที่เป็นเรื่องเร่งด่วน ควรมีการนำทฤษฎีความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศมาประยุกต์ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเลือกรูปแบบปฏิบัติงานที่คล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ ควรให้ความรู้แนวทางวิธีการในการนิเทศอย่างหลากหลาย

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า ส่วนสถานภาพด้านเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย และสถานภาพด้านวิทยฐานะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยวิทยฐานะชำนาญการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เพศที่ต่างกันอาจจะมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในที่ไม่คล้ายคลึงกัน และครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ทั้งการจัดการเรียนการสอนนักเรียน มีรางวัลจากผลงานที่ปรากฏและเป็นที่ยอมรับ มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนนักเรียนหรือวิจัยในการบริหารงานจึงทำให้มีทัศนคติต่อกระบวนการนิเทศภายในแตกต่างกันกับวิทยฐานะชำนาญการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ ศิริมาตย์ ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร การทำวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน วิทยฐานะ ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูมีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้บริหาร ด้านการประเมินผล และด้านบุคลากร ทุกด้านมีความคิดเห็นในระดับมาก 2. เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. ประสบการณ์ในการทำงาน วิทยฐานะ ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ

การนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า สถานภาพด้านอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกัน พบว่า ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า ภาระงานการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก อายุที่แตกต่างกัน วุฒิการศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน ทั้ง ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก รวมทั้งระยะเวลาของประสบการณ์การปฏิบัติงาน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาระงานการนิเทศภายในเนื่องจากเป็นภาระงานที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นและมีความสอดคล้องคล้อยตามกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริขวัญ สุพรรณคง ศึกษาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวนทั้งสิ้น 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของ กิลิตแมน, กอร์ดอนและรอส กอร์ดอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากน้อยไปมาก ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่งและวิทยฐานะไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเข้ารับการอบรม หรือการให้ความรู้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน
2. โรงเรียนควรส่งเสริมการผลิตสื่อ และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ให้ทันต่อยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
3. โรงเรียนควรมีวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาโดยใช้ (SWOT Analysis) เป็นประจำทุกปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีการรวมกลุ่มการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) เพื่อช่วยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
5. โรงเรียนควรส่งเสริมผู้บริหารและครูเพศชายให้มีการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากขึ้น
6. โรงเรียนควรส่งเสริมผู้บริหารและครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษให้เล็งเห็นความสำคัญของประโยชน์ของกระบวนการนิเทศภายใน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศภายในของครูโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศภายในของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี
3. ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศภายในของหัวหน้างานในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรองทอง จิตรเดชากุล. **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ธารอักษร, 2550.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- _____. **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. “การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้.” **ภาควิชาการบริการการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 2554.
- เข้มชาติ มหิปปโกชน. “การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย.” **รายงานการค้นคว้าอิสระการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 2552.
- จอมพงศ์ มงคลวานิช. **การบริหารงานองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- จักรพงษ์ แผ่นทอง. **ทำไมเด็กติด 0**. เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://krujakrapong.com/%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%81%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%94-0/>
- จิตติมา วรณศรี. **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ, 2557.
- จุฬารักษ์ โคตรจักร. “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.” **มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2563.
- ฉวีวรรณ พันวัน. **การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2**. เข้าถึงเมื่อ 5 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/12475>
- ชาญชัย อาจิณสมภาร. อ้างถึงใน **หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา**, เอกสารแนวทางการนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2556.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. **การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.

- ทัศนทิมา พงษ์พรหม. “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2.” งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2558.
- ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์. “การนิเทศโรงเรียนในกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- ณรงค์ศักดิ์ ไชยชมพู่. “การนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ในพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง,
2552.
- ณัฐณิชา กอวิจิตร. “การนิเทศการสอนของครูโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.” การ
ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.
- ดารี บุญชู. “การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา.” วารสารวิชาการ 8, 1
(มกราคม-มีนาคม 2546).
- ถนอมคิด วงศ์พิมสอน. “ความต้องการนิเทศภายในของครูที่สอนในชั้นที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอุดรธานี.”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2551.
- เทวินทร์ ประสิทธิ์เสรีรัฐ. **หลักการดำเนินงานตามวงจรเดมมิง (The Deming Cycle) PDCA.** เข้าถึงเมื่อ
6 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก [http://www.cgpcenter.com/generalknowledges/
pdca/pdca.html](http://www.cgpcenter.com/generalknowledges/pdca/pdca.html)
- นพพงศ์ คงประจักษ์. “การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2556.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.
- _____. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.
- _____. **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์,
2554.
- ผ่องเพ็ญ ปันสีทา. อ่างใน อัญชลี โพธิ์ทอง. **การบริหารงานบุคลากรและการนิเทศงาน.** กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2556.

ฝ่ายบริหารงานวิชาการโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3. **สรุปผลการเรียนประจำปีการศึกษา 2560.**

สุพรรณบุรี: โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3, 2561.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 127, ตอนที่ 45 ก (22 กรกฎาคม 2553).

พัชรินทร์ ศิริมาตย์. “ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2558.

มนูญ อรุณไพโรจน์ และคณะ. **การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 34, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560).

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. **การบริหารงานวิชาการ.** พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2554.

_____. **การนิเทศการศึกษา.** สงขลา: นำศิลป์โฆษณา, 2557.

โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3. **คู่มือนักเรียนประจำปีการศึกษา 2561.** เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์, 2561.

วชิรา เครือคำอ้าย. **การนิเทศการศึกษา.** เชียงใหม่: ส.การพิมพ์, 2558.

วนิดา ฉัตรวิราคม. **การนิเทศและการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554.

วัชรวิภา เล่าเรียนดี. **การนิเทศการสอน.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.

_____. **การนิเทศการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.

วิทยากร เชียงกุล. **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์, 2559.

สงัด อุทรานันท์. **การนิเทศ หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2555.

สมพร หวมทวนลม. “กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอห้วยกระเจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2.” สารนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

สมมาตร ทองพิลา. “บรรยากาศโรงเรียนกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายสระยายโสม.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

สันติ บุญภิรมย์. **หลักการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์, 2552.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. เอกสารลำดับที่ 3. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2555.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564**. เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=6422

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือศึกษานิเทศก์ แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ศรุสภา, 2547.

_____. **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศรุสภา, 2551.

_____. **การนิเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศรุสภา, 2551.

_____. **เอกสารการประชุมวิชาการพัฒนาศึกษานิเทศก์แนวใหม่เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาการนิเทศเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554.

สิริขวัญ สุพรรณคง. “การนิเทศการศึกษาโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.

สุรชาติ สุวรรณศรี. “ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี.” งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **เอกสารแนวการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2556.

อรพงษ์ อาษาเอื้อ. “ปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี.” งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

อัญชลี โพธิ์ทอง. **การบริหารงานบุคลากรและการนิเทศงาน**. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ, 2556.

_____. **การบริหารงานบุคลากรและการนิเทศงาน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.

อัมพรกัญญ์ บัวครอง. “การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.” มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

อิสรนนท์ ศิโรรัตน์พาณิชย์. “การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.

ภาษาต่างประเทศ

- Acheson, K. A., & Gall, M. D. **Techniques in the Clinical Supervision of Teachers: Preservice and Inservice Application**. 4th ed. New York: Longman, 1992.
- Alkrdem, M. **School-based instructional supervision in Saudi Arabian public secondary schools**. [Online]. Accessed 26 November 2021. Available from <https://etheses.whiterose.ac.uk/2335>.
- Al-Madi, S. M. **The Dimension School Supervision As Viewed By Saudi Arabia' Ministry Of Educational Riyadh School District Supervisor. B** [Online]. Accessed 6 April 2020. Available From <http://umi.com/dissertation/fullcit/3114807>.
- Beach, D. M., & Reinhartz, J. **Supervision Leadership: Focus on Instruction**. Boston: Allyn and Bacon, 2000.
- Best, J. W. **Research in Education**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1970.
- _____. **Research in Education**. 4th ed. Englewood Cliffs: Prentice Hall. Inc., 1983.
- Briggs, T. H., & Justman, J. **Improving Instruction through Supervision**. New York: McMillan, 1952.
- Ekyaw, B. A.. "The Practices and challenges of instructional supervision in Asossa zone primary schools." Jimma University, 2014.
- Emmanuel, A., Gbadegehin, A. M., & Olabisi, O. F. "Internal and External School Supervision: Issues, Challenges and Way forward." **International Journal of Educational Sciences** 7, 2 (2014): 269-278.
- Glatthorn, A. A. **Differentiated Supervision**. Washington, D.C.: Association For Supervision and Curriculum Development, 1984.
- Glickman, C D. **Supervision of Instruction**. Massachusettes: Allyn and Bacon, 1985.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Gordon, J. R. M. **Supervision Of Instructional : A Developmental Approach**. 3rd ed. Boston: Allyn and Bacon, 1995.
- _____. **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach**. 8th ed. Boston: Allyn and Bacon, Inc., 2009.
- Harris, B. M. **Supervision Behaviour in Education**. 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall Inc., 1985.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. "Determining Sample Size For Research Activities."

Educational and Psychological Measurement 30 (1970).

Likert, R. **New Patterns of Management**. New York: McGraw-Hill Book Company, 1961.

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. **Educational Administration: Concepts and Practies**. 6th ed. CA: Wadsworth Cengage Learning, 2012.

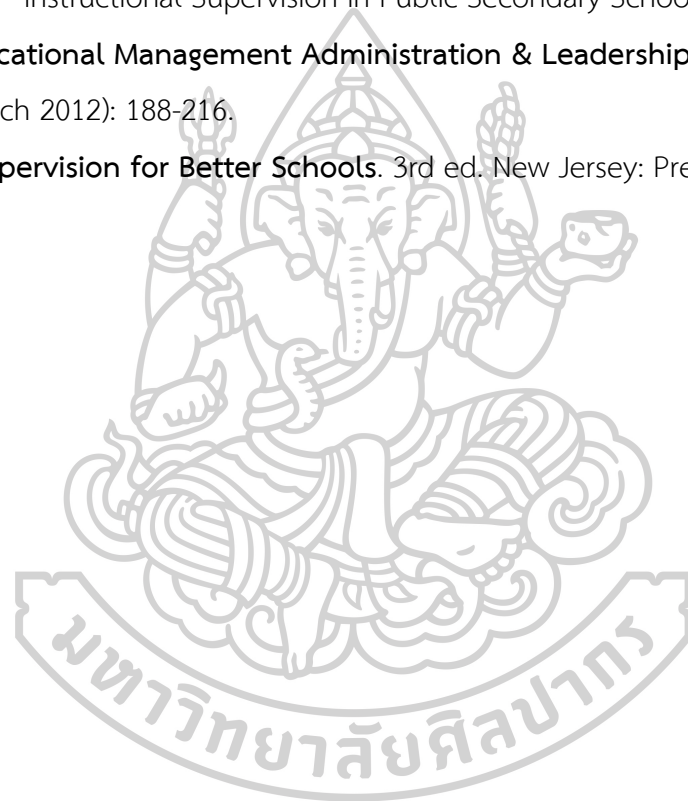
Sergiovanni, T. J., & Starratt, R. J. **Supervision : A Redefinition**. 8th ed. New York: McGraw-Hill, 2007.

Wanzare, Z. "Instructional Supervision in Public Secondary Schools in Kenya."

Educational Management Administration & Leadership Journal 40, 2

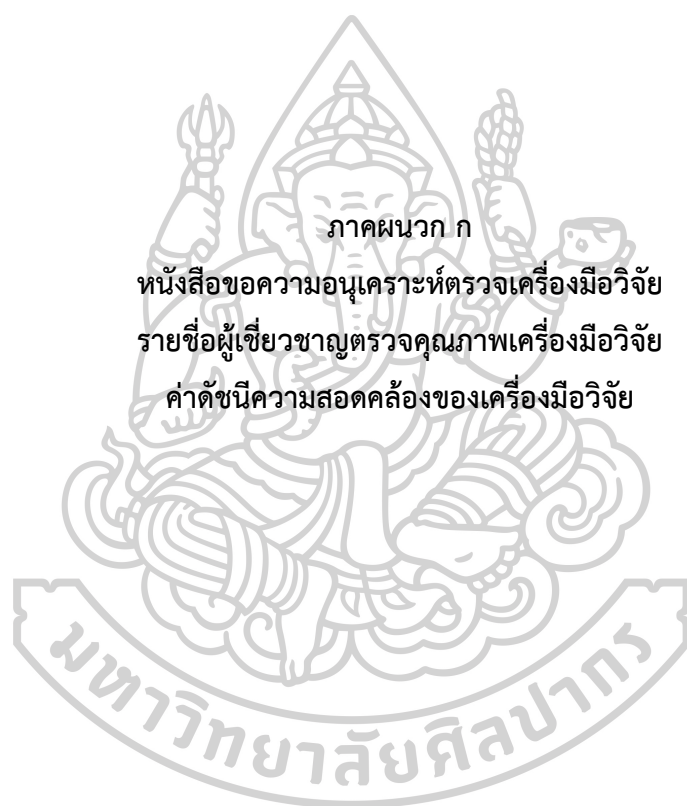
(March 2012): 188-216.

Wiles, K. **Supervision for Better Schools**. 3rd ed. New Jersey: Prentice Hall, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

คำดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย

ที่ อว 8612.2/740

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

8 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.วิโรจน์ ไชยภักดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายภัสวีชญ์ ยางงาม รหัสนักศึกษา 620620048 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้
ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรพการแจ่มใสวิทยา 3” ในกรณีนี้ ภาควิชา
การบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ เพื่อการวิจัย
ที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์
ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา. 08 0445 3707

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

1. ดร. วิโรจน์ ชัยภักดิ์

วุฒิทางการศึกษา : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย

วิทยฐานะ : ชำนาญการพิเศษ

2. ดร.อดิสรณ์ เรืองกิจจามันท์

วุฒิทางการศึกษา : ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง : ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและอาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร

และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

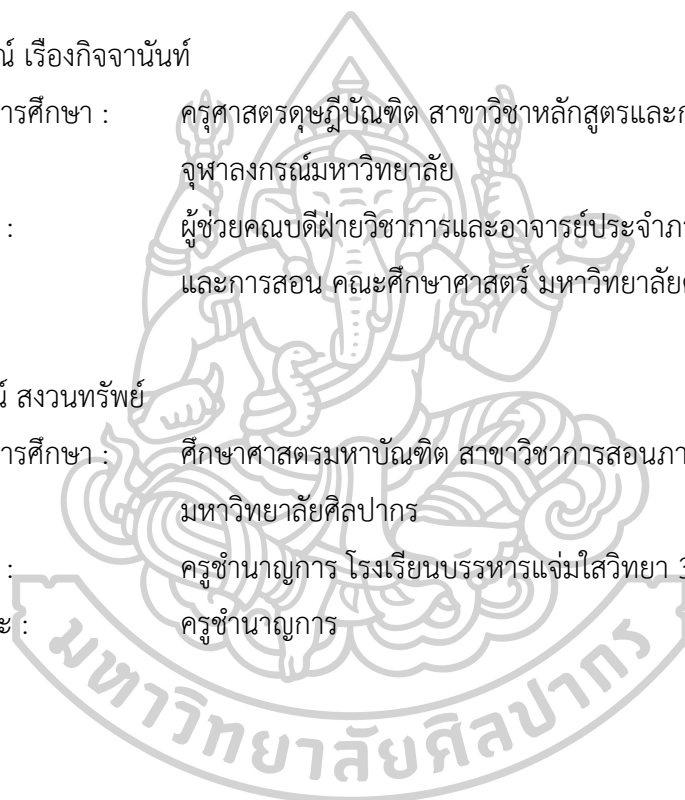
3. นายวิวัฒน์ สงวนทรัพย์

วุฒิทางการศึกษา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตำแหน่ง : ครูชำนาญการ โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3

วิทยฐานะ : ครูชำนาญการ

ตารางค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหาร
แจ่มใสวิทยา 3

ข้อความ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ						
1. มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้ คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
2. มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของ โรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
3. มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้าน การดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการ จัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตาม ประเมินผล และจัดเก็บเป็นข้อมูล สารสนเทศ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
4. มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย สภาพแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอก	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
5. มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่าง เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
6. มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
7. มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหา ของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหาร
แจ่มใสวิทยา 3 (ต่อ)

ข้อคำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
8. มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
9. มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
ด้านการวางแผนการนิเทศ						
10. มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสพรรณบุรี และจัดทำแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกัน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
11. มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
12. คณะครูมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ผลการศึกษา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
13. มีการประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
14. มีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
15. มีการกำหนดโครงการ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหาร
แจ่มใสวิทยา 3 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
16. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ของ คณะกรรมการนิเทศภายในตามความรู้ ความสามารถ และส่งเสริมให้บุคลากร เข้าใจในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ และ บทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
17. มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่ เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
18. มีการจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ ชัดเจน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
19. มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการ นิเทศภายในเพื่อเป็นแนวทางในการ ดำเนินงาน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
20. มีการสรุปผล ติดตาม และประเมินผล ขั้นตอนการวางแผน และกำหนดทางเลือก ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ						
21. มีการประชุมคณะผู้บริหารและครูเพื่อ ชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือ สำหรับการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
22. เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วม ในการออกแบบเครื่องมือในการติดตาม การนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
23. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับ ผู้บริหารและครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อ สำหรับการนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหาร
แจ่มใสวิทยา 3 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือ การนิเทศภายใน เป็นต้น						
24. มีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาย่าง หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบ สำรวจ แบบประเมิน และเครื่องมือเพื่อ ช่วยในการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
25. มีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียม ไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
ด้านการปฏิบัติการนิเทศ						
26. มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ นิเทศภายใน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการนิเทศ ภายใน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
27. มีการประชุมชี้แจงผู้บริหารและครู ในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
28. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้บริหาร และครูครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ ภายใน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
29. มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครูในระหว่างการดำเนินการนิเทศภายใน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
30. มีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทิน การนิเทศ และตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหาร
แจ่มใสวิทยา 3 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
31. มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
32. ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
33. มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
34. มีการประชุมทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน เพื่อสะท้อนปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกัน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
35. มีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนและสร้างขวัญกำลังใจ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
36. มีการปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
ด้านการประเมินผลและรายงานผล						
37. มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในที่ชัดเจนและเป็นระบบ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
38. แบ่งการประเมินผลการนิเทศภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
39. มีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหาร
แจ่มใสวิทยา 3 (ต่อ)

ข้อความ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปล
	1	2	3			
40. มีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
41. มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ด้าน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
42. มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
43. มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศภายในให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
44. มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
45. มีการเก็บผลการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสะดวกต่อการใช้งาน	+1	+1	+1	3/3	1.00	ใช้ได้
46. นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ มาใช้เป็นแนวทางในพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป	+1	0	+1	2/3	0.67	ใช้ได้
47. มีการระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและครูในการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา	+1	0	+1	2/3	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย

ที่ อว 8612.2/769

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

16 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนแตงวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 30 ฉบับ

ด้วย นายภวิชัย งามงาม รหัสนักศึกษา 620620048 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่าน มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา 08 0445 3707

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.00
	Excluded ^a	0	.00
	Total	30	100.00

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.960	.961	47

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
001	206.5000	286.948	.631	.959
002	206.6000	288.662	.500	.959
003	206.3667	291.275	.410	.960
004	206.5333	289.154	.467	.959
005	206.4667	289.706	.550	.959
006	206.5667	295.289	.230	.960
007	206.4667	293.706	.317	.960
008	206.6667	294.713	.216	.961
009	206.7000	288.907	.516	.959

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
010	206.6333	286.378	.620	.959
011	206.4000	288.593	.547	.959
012	206.5667	286.392	.670	.959
013	206.5000	287.431	.605	.959
014	206.5667	281.633	.768	.958
015	206.5333	285.913	.622	.959
016	206.5667	286.737	.587	.959
017	206.5667	284.599	.634	.959
018	206.2333	292.323	.452	.959
019	206.3333	293.126	.364	.960
020	206.4333	291.151	.338	.960
021	206.5333	290.602	.295	.961
022	206.7333	274.409	.781	.958
023	206.6667	277.333	.770	.958
024	206.7333	284.823	.507	.960
025	206.4333	285.633	.633	.959
026	206.5000	288.672	.487	.959
027	206.4000	287.766	.670	.959
028	206.4000	285.076	.734	.958
029	206.3667	288.585	.629	.959
030	206.3333	288.230	.662	.959
031	206.2333	290.461	.575	.959
032	206.2000	290.579	.594	.959
033	206.2333	290.668	.562	.959
034	206.3667	288.447	.504	.959
035	206.4333	284.254	.642	.959
036	206.4000	286.731	.646	.959

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
037	206.4000	289.076	.592	.959
038	206.4333	285.840	.623	.959
039	206.6333	275.757	.781	.958
040	206.6333	277.620	.843	.958
041	206.5000	283.155	.753	.958
042	206.6000	279.421	.680	.958
043	206.4000	288.455	.500	.959
044	206.4000	286.317	.668	.959
045	206.3667	289.413	.579	.959
046	206.4333	288.806	.533	.959
047	206.5000	286.052	.613	.959

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ อว 8612.2/776

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

23 ธันวาคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 108 ฉบับ

ด้วย นายภิชาวิชญ์ ยางงาม รหัสนักศึกษา 620620048 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนในหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระ ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาตามที่เห็นสมควร จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน อินทร์รักษ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา. 08 0445 3707

ศึกษาศาสตร์
ศิลปากร

S M องค์การส่งเสริมชาวสยาม มีตมเป็นเลิศ
A มีตมเป็นมืออาชีพด้านการศึกษา
R ระดับ 1 ใน 3 ของประเทศ
T K O U C

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่อง “กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3
- 2) เพื่อทราบผลเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายใน ที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะที่แตกต่างกัน โดยจำแนกตาม 1. เพศ 2. อายุ 3. วุฒิทางการศึกษา 4. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5. วิทยฐานะ

2. ผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนคือ ข้าราชการครู ซึ่งข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกตอนและทุกข้อ

3. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นายภิชาวิชญ์ ยางงาม

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย (/) ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2.	อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป
3.	วุฒิทางการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
4.	ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ☐ ไม่เกิน 5 ปี ☐ 6 – 10 ปี ☐ 11 – 15 ปี ☐ 16 ปีขึ้นไป
5.	วิทยฐานะ ☐ ไม่มีวิทยฐานะ ☐ ชำนาญการ ☐ ชำนาญการพิเศษ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ให้ท่าน (/) ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควรในทุกข้อคำถาม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ						
1	มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา					
2	มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ					
3	มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล และจัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศ					

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ						
4	มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก					
5	มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง					
6	มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ					
7	มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ					
8	มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข					
9	มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน					
ด้านการวางแผนการนิเทศ						
10	มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และจัดทำแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกัน					
11	มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ					
12	คณะครูมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ผลการศึกษการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ					

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ						
13	มีการประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน					
14	มีการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ					
15	มีการกำหนดโครงการ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา					
16	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายในตามความรู้ความสามารถ และส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน					
17	มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน					
18	มีการจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน					
19	มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน					
20	มีการสรุปผล ติดตาม และประเมินผลขั้นตอนการวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ					
ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ						
21	มีการประชุมคณะผู้บริหารและครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือสำหรับการนิเทศภายใน					
22	เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน					
23	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับผู้บริหารและครูเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้					

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ						
	ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือการนิเทศภายใน เป็นต้น					
24	มีการจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน และเครื่องมือเพื่อช่วยในการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทป บันทึกเสียง เป็นต้น					
25	มีการนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง					
ด้านการปฏิบัติการนิเทศ						
26	มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในและผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการนิเทศภายใน					
27	มีการประชุมชี้แจงผู้บริหารและครู ในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน					
28	มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้บริหารและครูครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน					
29	มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในระหว่างการดำเนินการนิเทศภายใน					
30	มีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้					
31	มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม					
32	ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร					
33	มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ					

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการศึกษาศาภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ						
34	มีการประชุมทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน เพื่อสะท้อนปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการปฏิบัติงานร่วมกัน					
35	มีการนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนและสร้างขวัญกำลังใจ					
36	มีการปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน					
ด้านการประเมินผลและรายงานผล						
37	มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผล การดำเนินการนิเทศภายในที่ชัดเจนและเป็นระบบ					
38	แบ่งการประเมินผลการนิเทศภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ					
39	มีการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ					
40	มีการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน					
41	มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ด้าน					
42	มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม					
43	มีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศภายในให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ					

ข้อ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3	ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ						
44	มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็น ระยะและต่อเนื่อง					
45	มีการเก็บผลการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และ สะดวกต่อการใช้งาน					
46	นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ มาใช้เป็นแนวทางใน พัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป					
47	มีการระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและครูในการ วิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายภิชาวิชญ์ ยางงาม
วัน เดือน ปี เกิด	29 สิงหาคม 2535
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษาประถมศึกษา จากโรงเรียนอนุบาลด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ฯ จังหวัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2559 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาศิลปศึกษา(ทัศนศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2562 กำลังศึกษา การศึกษาลัทธิสุตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2559 – 2561 ครูผู้ช่วย โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2561 – ปัจจุบัน ครู คศ.1 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	99 หมู่ 19 ตำบลหนองมะค่าโมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี